

ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

НА

„АВИОНАМС” АД

КЪМ 31.12.2023 ГОДИНА

*22.03.2024 г.
гр. Пловдив*

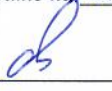
СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС
на "АВИОНАМС" АД, гр. Пловдив, ул. "Цар Симеон" № 2
към 31.12.2023 г.

Актив			Пасив		
Раздели, групи, статии	Сума (в хил. лв.)		Раздели, групи, статии	Сума (в хил. лв.)	
	Текуща година	Предходна година		Текуща година	Предходна година
<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
А. Нетекущи (дълготрайни) активи			А. Собствен капитал		
I. Нематериални активи			I. Записан капитал	56 469	56 469
1. Концесии, патенти, лицензи, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи	-	2	II. Резерви		
Общо за група I:	-	2	1. Законови резерви	798	734
II. Дълготрайни материални активи			Общо за група II:	798	734
1. Земи и сгради, в т.ч.:	1 391	1 507	III. Натрупана печалба (загуба)		
- земи	1 171	1 171	от минали години, в т.ч.:	-	-
- сгради	220	336	- неразпределена печалба	-	-
2. Машини, производствено оборудване и апаратура	180	198	- непокрита загуба	(41 809)	(42 385)
3. Съоръжения и други	306	322	Общо за група III:	(41 809)	(42 385)
4. Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	5 631	1 649	IV. Текуща печалба (загуба)	701	640
Общо за група II:	7 508	3 676	Общо за раздел А:	16 159	15 458
III. Дългосрочни финансови активи	-	-	Б. Провизии и сходни задължения		
1. Акции и дялове в асоциирани и смесени предприятия	-	-	1. Провизии за обезщетения при пенсиониране и други подобни задължения	521	490
IV. Отсрочени данъци	250	256	Общо за раздел Б:	521	490
Общо за раздел А:	7 758	3 934	В. Задължения		
Б. Текущи (краткотрайни) активи			1. Задължения към финансови предприятия, в т.ч.:	8	8
I. Материални запаси			до 1 година	8	8
1. Суровини и материали	7 176	7 006	2. Получени аванси, в т.ч.:	1 182	3 481
2. Незавършено производство	12 140	11 726	до 1 година	1 182	3 481
3. Продукция и стоки, в т.ч.:	2 118	3 103	3. Задължения към доставчици, в т.ч.:	200	52
- продукция	2 065	2 211	до 1 година	200	52
- стоки	53	892	4. Задължения към предприятия		
4. Материали на път	55	3	от група, в т.ч.:	12 863	11 152
Общо за група I:	21 489	21 838	до 1 година	424	272
II. Вземания			над 1 година	12 439	10 880
1. Вземания от клиенти и доставчици	1 209	1 066	5. Други задължения, в т.ч.	874	2 133
2. Други вземания	496	596	до 1 година	874	2 133
Общо за група II:	1 705	1 662	над 1 година	-	-
III. Парични средства, в т.ч.:			- към персонала, в т.ч.:	559	496
- в брой	56	31	до 1 година	559	496
- в безсрочни сметки (депозити)	777	5 279	- осигурителни задължения, в т.ч.:	164	150
Общо за група III:	833	5 310	до 1 година	164	150
Общо за раздел Б:	24 027	28 810	- данъчни задължения, в т.ч.:	53	55
В. Разходи за бъдещи периоди	22	30	до 1 година	53	55
СУМА НА АКТИВА	31 807	32 774	Общо за раздел В, в т.ч.:	15 127	16 826
			до 1 година	2 688	5 946
			над 1 година	12 439	10 880
			СУМА НА ПАСИВА	31 807	32 774

Приложението е неразделна част към този Годишен финансов отчет към 31.12.2023 година.

Настоящият финансов отчет е приет от Съвета на директорите на 22.03.2024 година.

Дата на съставяне:

Съставител:

гр. Пловдив, 22.03.2024 г.

(Сийка Андреева - Главен счетоводител)

Ръководител:

(инж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор)

Заверил съгласно одиторски доклад на 04.04. 2024 г.

Регистриран одитор

Димчо Димитров

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ
на "АВИОНАМС" АД
за периода, приключващ на 31.12.2023 г.

Наименование на разходите	Сума (в хил. лв.)		Наименование на приходите	Сума (в хил. лв.)	
	Текуща година	Предходна година		Текуща година	Предходна година
<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
А. РАЗХОДИ			Б. ПРИХОДИ		
1. Разходи за суровини, материали и външни услуги, в т.ч.:			1. Нетни приходи от продажби, в т.ч.:	7 088	14 166
а) суровини и материали	2 090	7 040	а) продукция	844	29
б) външни услуги	955	1 627	б) стоки	1 620	157
2. Разходи за персонала, в т.ч.:	1 135	5 413	в) услуги	4 624	13 980
а) разходи за възнаграждения	5 719	5 798	2. Увеличение на запасите от продукция и незавършено производство	277	739
б) разходи за осигуровки, в т.ч.:	4 712	4 660	3. Разходи за придобиване на активи по стопански начин	3 691	5
аа) осигуровки, свързани с пенсии	1 007	1 138	4. Други приходи, в т.ч.:	259	299
3. Разходи за амортизация и обезценка, в т.ч.:	491	496	а) приходи от финансираня	25	257
а) разходи за амортизация и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи, в т.ч.:	191	312	Общо приходи от оперативна дейност	11 315	15 209
аа) разходи за амортизация	191	312	5. Други лихви и финансови приходи, в т.ч.	257	854
4. Други разходи, в т.ч.:	1 965	537	а) положителни разлики от промяна на валутни курсове	255	854
а) балансова стойност на продадените активи	1 863	79	Общо финансови приходи	257	854
Общо разходи за оперативна дейност	9 965	13 687	Общо приходи от обичайната дейност	11 572	16 063
6. Разходи от обезценка на финансови активи, включително инвестициите, признати като текущи (краткосрочни) активи, в т.ч.:			Общо приходи	11 572	16 063
а) отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	271	1 346			
7. Разходи за лихви и други финансови разходи, в т.ч.:	271	1 346			
а) разходи, свързани с предприятия от група	556	315			
Общо финансови разходи	827	1 661			
Общо разходи от обичайната дейност	10 792	15 348			
8. Печалба от обичайна дейност	780	715			
Общо разходи	10 792	15 348			
9. Счетоводна печалба (общо приходи – общо разходи)	780	715			
10. Разходи за данъци от печалбата	73	76			
11. Други данъци, алтернативни на корпоративния данък	6	(1)			
12. Печалба	701	640			
Всичко (Общо разходи)	11 572	16 063	Всичко (Общо приходи)	11 572	16 063

Приложението е неразделна част към този Годишен финансов отчет към 31.12.2023 година.

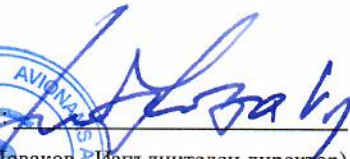
Настоящият финансов отчет е приет от Съвета на директорите на 22.03.2024 година.

Дата на съставяне:

гр. Пловдив, 22.03.2024 г.

Съставител:

(Сийка Андреева - Главен счетоводител)

Ръководител:

(инж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор)

Заверил съгласно одиторски доклад на 04.04.2024 г.

Регистриран одитор

Димчо Димитров

ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
на "АВИОНАМС" АД
за периода, приключващ на 31.12.2023 г.

(хил.лв)

Показатели	Записан капитал	Резерви		Финансов резултат от минали години		Текуща печалба (загуба)	Общо собствен капитал
		Законови	Други	Неразпределена печалба	Непокрита загуба		
<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
1. Салдо в началото на отчетния период	56 469	734	-	-	(42 385)	640	15 458
2. Финансов резултат от текущия период	-	-	-	-	-	701	701
3. Разпределение на печалба	-	64	576		-	(640)	-
4. Покриване на загуба	-	-	(576)	-	576	-	-
5. Салдо към края на отчетния период	56 469	798	-	-	(41 809)	701	16 159
6. Собствен капитал към края на отчетния период	56 469	798	-	-	(41 809)	701	16 159

Приложението е неразделна част към този Годишен финансов отчет към 31.12.2023 година.

Настоящият финансов отчет е приет от Съвета на директорите на 22.03 2024 година.

Дата на съставяне:

Съставител:

гр. Пловдив, 22.03.2024 г.

(Сийка Андреева - Главен счетоводител)

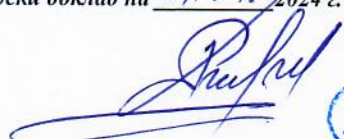
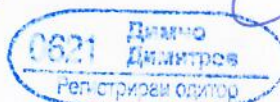
Ръководител:

(инж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор)

Заверил съгласно одиторски доклад на 04.04. 2024 г.

Регистриран одитор

Димчо Димитров

ЕИК 000635619

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ПО ПРЕКИЯ МЕТОД
на "АВИОНАМС" АД
за периода, приключващ на 31.12.2023 г.

(хил.лв)

Наименование на паричните потоци	Текущ период			Предходен период		
	Постъпления	Плащания	Нетен поток	Постъпления	Плащания	Нетен поток
<i>a</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
А. Парични потоци от основна дейност						
1. Парични потоци, свързани с търговски контрагенти	5 107	4 047	1 060	12 364	3 258	9 106
2. Парични потоци, свързани с трудови възнаграждения	-	5 510	(5 510)	-	5 768	(5 768)
3. Парични потоци, свързани с лихви, комисионни, дивиденди и други подобни	-	8	(8)	-	16	(16)
4. Парични потоци от положителни и отрицателни валутни курсови разлики	111	160	(49)	207	214	(7)
5. Платени и възстановени данъци върху печалбата	-	56	(56)	-	105	(105)
6. Други парични потоци от основна дейност	628	338	290	589	434	155
Всичко парични потоци от основна дейност (А)	5 846	10 119	(4 273)	13 160	9 795	3 365
Б. Парични потоци от инвестиционна дейност						
1. Парични потоци, свързани с дълготрайни активи	-	20	(20)	-	37	(37)
Всичко парични потоци от инвестиционна дейност (Б)	-	20	(20)	-	37	(37)
В. Парични потоци от финансова дейност						
1. Парични потоци, свързани с получени или предоставени заеми	1 341	-	1 341	-	-	-
2. Парични потоци от лихви, комисионни, дивиденди и други подобни	2	186	(184)	-	-	-
3. Други парични потоци от финансова дейност	-	1 341	(1 341)	-	-	-
Всичко парични потоци от финансова дейност (В)	1 343	1 527	(184)	-	-	-
Г. Изменение на паричните средства през периода (А+Б+В)	7 189	11 666	(4 477)	13 160	9 832	3 328
Д. Парични средства в началото на периода			5 310			1 982
Е. Парични средства в края на периода			833			5 310

Приложението е неразделна част към този Годишен финансов отчет към 31.12.2023 година.

Настоящият финансов отчет е приет от Съвета на директорите на 22.03. 2024 година.

Дата на съставяне:

Съставител:

гр. Пловдив, 22.03.2024 г.

(Сийка Андреева - Главен счетоводител)

Ръководител:

(синж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор)

Заверил съгласно одиторски доклад на 04.04. 2024 г.

Регистриран одитор

Димчо Димитров

СПРАВКА
за нетекущите (дълготрайните) активи към 31.12.2023 година
на "АВИОНАМС" АД

(хил.лв)

Показатели	Отчетна стойност на нетекущите активи				Последваща оценка		Преоценена стойност (4+5-6)	Амортизация				Последваща оценка		Преоценена амортизация в края на периода (11+12-13)	Балансова стойност в края на периода (7-14)
	в началото на периода	постъпили през периода	излезли през периода	в края на периода (1+2-3)	увеличение	намаляние		в началото на периода	начислена през периода	отчислена през периода	в края на периода (8+9-10)	увеличение	намаляние		
а	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I. Нематериални активи															
1. Концесии, патенти, лицензии, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи	2 113	-	-	2 113	-	-	2 113	2 111	2	-	2 113	-	-	2 113	-
2. Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо за група I:	2 113	-	-	2 113	-	-	2 113	2 111	2	-	2 113	-	-	2 113	-
II. Дълготрайни материални активи															
1. Земи и сгради, в т.ч.:	12 745	-	-	12 745	-	-	12 745	11 238	116	-	11 354	-	-	11 354	1 391
- земи	1 171	-	-	1 171	-	-	1 171	-	-	-	-	-	-	-	1 171
- сгради	11 574	-	-	11 574	-	-	11 574	11 238	116	-	11 354	-	-	11 354	220
2. Машини, производствено оборудване и апаратура	27 101	22	19	27 104	-	-	27 104	26 903	40	19	26 924	-	-	26 924	180
3. Съоръжения и други	2 535	17	-	2 552	-	-	2 552	2 213	33	-	2 246	-	-	2 246	306
4. Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	2 152	3 802	39	5 915	-	284	5 631	-	-	-	-	-	-	-	5 631
Общо за група II:	44 533	3 841	58	48 316	-	284	48 032	40 354	189	19	40 524	-	-	40 524	7 508
III. Дългосрочни финансови активи															
1. Акции и дялове в предприятия от група	5	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Общо за група III:	5	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. Отсрочени данъци															
1. Активи по отсрочени данъци	330	8	22	316	-	-	316	-	-	-	-	-	-	-	316
2. Пасиви по отсрочени данъци	(74)	8	-	(66)	-	-	(66)	-	-	-	-	-	-	-	(66)
Общо за група IV:	256	16	22	250	-	-	250	-	-	-	-	-	-	-	250
Общо нетекущи активи (I+II+III+IV)	46 907	3 857	80	50 684	-	289	50 395	42 465	191	19	42 637	-	-	42 637	7 758

Приложението е неразделна част към този Годишен финансов отчет към 31.12.2023 година.

Дата на съставяне:
гр. Пловдив, 22.03.2024 г.

Съставител:
(Сийка Андреева - Главен счетоводител)

Ръководител:
(инж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор)

ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР

До Общото събрание
на акционерите
на „АВИОНАМС“ АД гр.Пловдив

Доклад относно одита на финансов отчет

Мнение

Ние извършихме одит на финансовия отчет на „АВИОНАМС“ АД гр.Пловдив („Дружеството“), съдържащ счетоводния баланс към 31 декември 2023 г. и отчета за приходите и разходите, отчета за собствения капитал и отчета за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителни приложения към финансовия отчет, съдържащи обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2023 г. и за неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с с Националните счетоводни стандарти (НСС), приложими в България.

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет“. Ние сме независими от Дружеството в съответствие с с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на финансовия отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето квалифицирано мнение.

Обръщане на внимание

Ние обръщаме внимание на Пояснително приложение 5.18 към финансовия отчет

На дружеството са вменени задължения по реда на чл.7 ал.1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и по реда на ПМС № 293 от 01.12.2008 г., същите са потвърдени от Министерство на икономиката и енергетиката от 2014 година и са изпълнявани от дружеството ежегодно. Бенефициентът на услугите по ПМС № 293 от 01.12.2008 г не изпълнява задълженията си по същото и създава затруднения за подържането на ангажираните за целта ресурси в дълъг период от време. Това създава условия за несигурност относно изпълнението на вменените задължения на дружеството по реда на чл.7 ал.1 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и по реда на ПМС № 293 от 01.12.2008 г.

Нашето мнение не е модифицирано по отношение на този въпрос

Друга информация, различна от финансовия отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от доклад за дейността, изготвени от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва финансовия отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно финансовия отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степенята, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на финансовия отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с финансовия отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставят за докладване Законът за счетоводството и Законът за публичното предлагане на ценни книжа

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно Указанията на професионалната организация на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори в България – Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС), издадени на 29.11.2016 г./утвърдени от нейния Управителен съвет на 29.11.2016 г. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становища относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в доклада за дейността за финансовата година, за която е изготвен финансовият отчет, съответства на финансовия отчет.
- б) Докладът за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

Както е оповестено в параграф едно от Доклада за дейността, декларация за корпоративно управление не е изготвена и представена.

Отговорности на ръководството за финансовия отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет в съответствие с НСС, приложими в България и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на финансовия отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Отговорности на одитора за одита на финансовия отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали финансовият отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува.

Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

— идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания във финансовия отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.

— получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството.

— оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.

— достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания във финансовия отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

— оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на финансовия отчет, включително оповестяванията, и дали финансовият отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с ръководството, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

(.....)
Димчо Димитров,
регистриран одитор диплом 0621

04.04.2024 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ

КЪМ

Годишния ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

НА

„АВИОНАМС“ АД

КЪМ 31.12.2023 ГОДИНА

22.03.2024 г.

град Пловдив

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО	4
2. ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ	5
3. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	7
3.1. Основни положения, промени в базата за изготвяне на финансовия отчет	7
3.2. Счетоводни принципи	7
3.3. Отчетна валута	8
3.4. Сравнителни данни	8
3.5. Отговорност на ръководството за финансовия отчет	8
3.6. Действащо предприятие	8
3.7. База за оценяване	9
3.8. Операции в чуждестранна валута	9
4. ПРИЛАГАНА СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА	9
4.1. Нематериални активи	9
4.2. Дълготрайни материални активи	10
4.3. Инвестиционни имоти	11
4.4. Инвестиции	12
4.5. Свързани лица	12
4.6. Финансови инструменти	12
4.7. Стоково-материални запаси	14
4.8. Търговски и други вземания	15
4.9. Пари и парични еквиваленти	15
4.10. Обезценка на активи	15
4.11. Данъци от печалбата	16
4.12. Провизии, условни задължения и условни активи	16
4.13. Доходи на персонала	17
4.14. Правителствени дарения и правителствена помощ	17
4.15. Лизинг	18
4.16. Търговски и други задължения	19
4.17. Приходи	19
4.18. Ефекти от промените във валутните курсове	19
4.19. Фундаментални грешки	19
4.20. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика	20
4.21. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки	20
4.22. Промени в счетоводната политика	21
4.23. Събития, настъпили след датата на Годишния финансов отчет	22
4.24. Финансово управление на риска	22

5. ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	24
5.1. Нематериални активи	24
5.2. Дълготрайни материални активи	25
5.3. Инвестиции	26
5.4. Свързани лица и сделки с тях	27
5.5. Отсрочени данъци	29
5.6. Стоково-материални запаси	30
5.7. Търговски и други вземания	32
5.8. Пари и парични еквиваленти	33
5.9. Разходи за бъдещи периоди	33
5.10. Капитал	34
5.11. Законови резерви	34
5.12. Задължения	34
5.13. Задължения към персонала	36
5.14. Разходи	38
5.15. Финансови разходи	40
5.16. Данъчно облагане	41
5.17. Приходи	42
5.18. Провизии, условни задължения и условни активи	43
5.19. Събития, настъпили след датата на финансовия отчет	44
5.20. Одобрение на Годишния финансов отчет	44

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Правна форма

Акционерно дружество „АВИОНАМС“ е учредено с решение на СГС по Фирмено дело № 2086/1990 г. под името „ТЕЛЕКОМ“ АД - гр. София. Дружеството е регистрирано на 01.04.1994 г. в Националната агенция по приходите и има данъчен номер по ЗДДС (VIES VAT Number) **BG000635619**.

На **19.03.2008 г.** „ТЕЛЕКОМ“ АД е вписано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, понастоящем Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) с **ЕИК 000635619**.

От **м. януари 2015 г.** седалището и адресът на управление на Дружеството е гр. Пловдив 4023, район „Тракия, ул. „Цар Симеон“ № 2.

От **11.05.2017 г.** „АВИОНАМС“ АД е дружество с над **50% участие на държавата** в капитала, и съгласно Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала (ПМС № 112/23.05.2003 г.) представя междинни тримесечни и годишни финансови отчети на Министерството на икономиката.

От **08.10.2019 г.** Дружеството е **публично предприятие**, на основание чл. 2, ал.1, т.2 от Закона за публичните предприятия (ЗПП), като представя междинни и годишни финансови отчети на „Държавна Консолидационна Компания“ ЕАД (ДКК) и на Министерството на икономиката и индустрията (МИИ), и публикува отчетите, докладите за дейността и анализите за финансовото си състояние в електронния регистър на Агенцията за публичните предприятия и контрол (АППК).

Съществени вписвания в ТРРЮЛНЦ, отразяващи актуалното състояние на Дружеството:

- на **31.07.2013 г.** е вписано преобразуване чрез вливане на „ТЕРЕМ – Георги Бенковски“ ЕООД, с което всички активи и пасиви на прекратеното дружество са приети за управление от „ТЕЛЕКОМ“ АД;
- на **19.08.2013 г.** е вписано решение на ОСА за промяна на наименованието на дружеството – от „ТЕЛЕКОМ“ АД, ЕИК 000635619 на „АВИОНАМС“ АД, ЕИК 000635619;
- на **02.01.2014 г.** е вписано решение на ОСА за промяна на състава на Съвета на директорите и избора на Йордан Георгиев Новаков за представляващ изпълнителен директор;
- на **22.01.2015 г.** е вписано решение на ОСА от 15.01.2015 г. за промяна на Устава на дружеството в частта му „Седалище и адрес на управление“ - от гр. София в гр. Пловдив 4023, ул. „Цар Симеон“ № 2;
- на **27.03.2018 г.** е вписано решение на извънредно ОСА от 20.03.2018 г. за избор на нов Съвет на директорите с определяне на 5 годишен мандат и възнаграждения по ПМС № 112/23.05.2003 г.;
- на **10.12.2020 г.** е проведено извънредно ОСА по покана до акционерите от 11.11.2020 г. Съгласно взетите решения на ОСА, в ТРРЮЛНЦ са вписани промяна на обстоятелства, касаещи избор на членове на Съвета на директорите по ЗПП и определяне на нов 5 годишен мандат - **до 10.12.2025 г.**;
- на **19.05.2022 г.** е проведено редовно ОСА, съгласно покана до акционерите от 15.04.2022 г., на което са приети решения за одобрение на Доклада за дейността за 2021 г., Годишния финансов отчет към 31.12.2021 г. и Доклада на избрания одитор, както и решение за разпределение на реализираната печалба за 2021 г. – заявени в ТРРЮЛНЦ с рег.№ 20220520122040, обявени /публикувани/ **на 13.10.2022 г.**
- на **12.05.2023 г.** е проведено редовно ОСА, съгласно покана до акционерите от 10.04.2022 г., на което са приети решения за одобрение на Доклада за дейността за 2022 година, Годишния финансов отчет към 31.12.2022 г. и Доклада на избрания одитор, както и решение за разпределение на реализираната печалба за 2022 година – заявени в ТРРЮЛНЦ с рег.№ 20230512145205, обявени /публикувани/ **на 05.06.2023 г.**
- на **07.06.2023 г.** в ТРРЮЛНЦ са вписани промяна на обстоятелства по заявление с регистрационен .№ 20230601170123, на основание решения на редовното ОСА проведено на **12.05.2023 г.**, касаещи освобождаване на член на Съвета на директорите и избор на нов член след проведен конкурс по ЗПП с определен 5 годишен мандат, считано от датата на вписване на решението.

Капитал и собственици

Регистрираният капитал на „АВИОНАМС“ АД е в размер на **56 469 069 лева**, разпределен в **2 091 447** броя регистрирани акции, всяка една с номинална стойност **27 лева**.

На **11 май 2017 г.** е извършено вписване в акционерната книга на „АВИОНАМС“ АД относно прехвърлянето на **2 090 729** броя акции на ДКК. Считано от тази дата ДКК е мажоритарен акционер с **99.97** на сто от акциите на Дружеството, а **Българската държава е действителен собственик на капитала** на „АВИОНАМС“ АД, чрез Министъра на икономиката и индустрията. През предходния отчетен период на **2022 г.** и към момента на изготвяне на настоящия отчет към **31.12.2023 г.**, не са настъпили промени в регистрирания капитал и в състава на акционерите.

Акционер	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Акционерно участие	Брой акции	Номинална стойност (лева)	Акционерно участие	Брой акции	Номинална стойност (лева)
ДКК ЕАД	99.97 %	2 090 729	56 449 683	99.97 %	2 090 729	56 449 683
Други осем ЮЛ	0.03 %	718	19 386	0.03 %	718	19 386
ОБЩО:	100.00 %	2 091 447	56 469 069	100.00 %	2 091 447	56 469 069

Управление

От **27.03.2018 г. до 06.06.2023 г.**, Съвета на директорите (СД) е в състав:

- **Атанас Христов Тодоров** – председател на СД, като независим член по ЗПП от 21.12.2020 г.;
- **инж. Йордан Георгиев Новаков** – член на СД, като представляващ държавата от 21.12.2020 г.;
- **Людмила Тодорова Димитрова** – член на СД, като представляващ държавата от 21.12.2020 г.

От **07.06.2023 г.** и към датата на съставяне на настоящия отчет, **Дружеството се управлява от Съвет на директорите** в състав:

- **Атанас Христов Тодоров** – председател на СД от 27.03.2018 г., независим член по ЗПП;
- **инж. Йордан Георгиев Новаков** – член на СД от 02.01.2014 г., представляващ държавата по ЗПП;
- **Христо Стоянов Ханджиев** – член на СД, като представляващ държавата по ЗПП от 07.06.2023 г.

От **02.01.2014 г.** до момента на съставяне на настоящия отчет, **Дружеството се представлява от инж. Йордан Новаков** – Изпълнителен директор.

2. ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

Съгласно вписано в ТРРЮЛНЦ решение на ОСА за промяна на Устава на „АВИОНАМС“ АД от **22.01.2015 г.**, предметът на дейност на Дружеството през предходния отчетен период на **2022 г.** и към момента на изготвяне на настоящия отчет **към 31.12.2023 г.** е, както следва:

„Извършване на ТЕХНИЧЕСКО ОБСЛУЖВАНЕ, РЕМОНТ И ПРОИЗВОДСТВО НА ЛЕТАТЕЛНИ АПАРАТИ, ВОЕННА ТЕХНИКА, ВЪОРЪЖЕНИЕ, БОЕПРИПАСИ И ДРУГО ВОЕННОТЕХНИЧЕСКО ИМУЩЕСТВО, СЪОРЪЖЕНИЯ, АПАРАТУРИ И МАШИНИ, ТРАНСФЕР НА ТЕХНОЛОГИИ И ПРОМИШЛЕНО КООПЕРИРАНЕ, ВЪНШНОТЪРГОВСКА ДЕЙНОСТ С ОРЪЖИЕ, ИЗДЕЛИЯ И ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА, УПРАВЛЕНИЕ НА ДВИЖИМО И НЕДВИЖИМО ИМУЩЕСТВО, ВНОС, ИЗНОС, РЕКЛАМА, МАРКЕТИНГ, ИНЖЕНЕРИНГ, РАЗВИТИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ПРЕДЛАГАНИТЕ ПРОДУКТИ, УСЛУГИ, ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ И ОБУЧЕНИЕ, КАКТО И ВСЯКА ДРУГА ДЕЙНОСТ, НЕЗАБРАНЕНА ОТ ЗАКОНА.

Дружеството може да извършва в СТРАНАТА И В ЧУЖБИНА СДЕЛКИ ОТ ВСЯКАКЪВ ВИД, ВКЛЮЧИТЕЛНО ДА ПРИДОБИВА И ОТЧУЖДАВА НЕДВИЖИМИ И ДВИЖИМИ ВЕЩИ И ВЕЩНИ ПРАВА, ЦЕННИ КНИГИ, ПРАВА ВЪРХУ ИЗОБРЕТЕНИЯ, ТЪРГОВСКИ МАРКИ, НОУ-ХАУ, АВТОРСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ И ДРУГИ ОБЕКТИ НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ, ДА ПРИДОБИВА ПРАВА ОТ ВСЯКАКЪВ ВИД И ДА СЕ ЗАДЪЛЖАВА ПО ВСЯКАКЪВ НАЧИН.”

На **03.01.2019 г.**, с Протокол № 13 на Съвета на директорите на Дружеството, са приети изменения в Счетоводната политика и сметкоплана за финансово отчитане дейността на предприятието, във връзка с приемането на **Националните счетоводни стандарти** за база за изготвяне на Годишния финансов отчет на „АВИОНАМС“ АД към 31.12.2019 г., като дъщерно дружество от групата ДКК.

Като публично предприятие, Дружеството прилага Вътрешните правила за текущ контрол и отчитане, процедурите задължителни за дружествата от групата ДКК към МИИ, както и **Насоките на ОИСП за корпоративно управление, публичност и прозрачност на дейността**.

Като сертифицирана **Организация за техническо обслужване и ремонт** на вертолети тип Ми-8 и неговите модификации, Дружеството се съобразява с всички промени в изискванията от страна на оторизираните институции и експлоатиращите въздухоплавателните средства организации - възложители по договори за ремонт на този тип вертолети, вкл. от страни членки и партньори на NATO (00WQE CAGE code - AVIONAMS JSC).

В изпълнение на Българската нормативна уредба, Дружеството е включено в **Базата данни на кандидатите за участие в международни търгове на NATO**, поддържана от Министерството на икономиката и индустрията.

От м. октомври 2014 г. „АВИОНАМС“ АД е сертифицирана от Държавната комисия по сигурността на информация за **Регистратура в областта на международните отношения с НАТО** (рег.№ NATO-P 73-05-14) с ниво на класификация „**NATO SECRET**”.

Във връзка с външно търговската си дейност, от м. ноември 2019 г. Дружеството е **Одобрен икономически оператор - Митнически опростявания/Сигурност и безопасност** с Разрешение № BG AEOF 0006356190095 на Европейския съюз.

Към настоящия момент, приложимите за дейността изисквания са свързани основно с поддържане сертификатите по стандартите ISO 9001:2015 и AQAP 2110-изд. D, версия 1, по Наредба 145 от ГС на ГВА, по авиационните правила Part 145 от AP МАК и въздухоплавателни агенции на клиенти - авиационни оператори, както и лицензите по нормативната уредба регулираща:

- Износ/Внос на продукти свързани с отбраната;
- Износ и Трансфер на изделия и технологии с двойна употреба по ЗЕКПСОИТДУ;
- Производство, съхранение и търговия на оръжия и боеприпаси по ЗОБВВПИ;
- Охрана на имущество по ЗЧОД, Администратор на лични данни по GDPR и други, съгласно приложимата нормативна уредба за съответната дейност, изпълнявана от предприятието.

Като част от националните стратегически мощности, Пловдивския авиоремонтен завод е **стратегически обект от значение за националната сигурност** съгласно ПМС № 181/20.07.2009 г. и търговско дружество от групата „А2” (за изпълнение на цели на публичната политика), съгласно приетата в края на 2022 г. Политика на държавата за участие в публичните предприятия.

Производствените мощности на „АВИОНАМС“ АД са разположени на три обособени площадки на територията на гр. Пловдив, с. Граф Игнатиево - общ. Марица и с. Крумово - общ. Родопи.

Списъчния брой на персонала към 31.12.2023 г. е 242 човека, в т.ч. 3-ма по договори за управление и контрол и 3 жени в отпуск по майчинство. В края на текущия отчетен период на 2023 г., списъчния брой на персонала е намален с **(8) човека** (с 3.2%) спрямо края на съпоставимия предходен отчетен период - **към 31.12.2022 г.**, когато е бил общо **250 човека**. в т.ч. 3-ма по договори за управление и контрол и 2 жени в отпуск по майчинство.

Средно списъчния брой на персонала за 12^{ТЕ} месеца на 2023 г. е общо 240.4 работници и служители на трудови договори в Дружеството. За съответния предходен отчетен период - 12^{ТЕ} месеца на 2022 г. средно списъчния брой на персонала е **258.6 работници и служители**.

3. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

3.1. Основни положения, промени в базата за изготвяне на финансовия отчет

- а) настоящият финансов отчет е изготвен в съответствие с изискванията на Националните счетоводни стандарти (НСС) и с действащото българско счетоводно законодателство за 2023 г:
- Закон за счетоводството, обн. ДВ бр. 3 от 01.01.2016 г., посл. изм. и доп. ДВ бр.105 от 19.12.2023 г.;
 - приложимите Национални счетоводни стандарти.
- б) формата, структурата и съдържанието на финансовия отчет са определени от НСС, като настоящият финансов отчет е индивидуален по смисъла на Счетоводен стандарт **СС 27 „Консолидирани финансови отчети и отчитане на инвестициите в дъщерни предприятия“**.
- в) по смисъла на чл.19, ал.4 и чл.21, ал.3 от Закона за счетоводството (ЗСч), Дружеството е „средно предприятие“ и предприятие-майка на „средна група предприятия“. На основание чл.31 от ЗСч, дружеството е изготвило за първи път Консолидиран финансов отчет към 31.12.2016 г.
- за предходните 2019 г. ÷ 2022 г., Дружеството не е изготвяло консолидирани отчети на групата „АВИОНАМС“ АД, предвид фактически прекратената дейност в минали периоди на дъщерните предприятия и липсата на реални активи в тях. Съгласно решение на СД, инвестициите във финансови активи са обезценени до пълния размер на дяловото участие в дъщерните дружества.
- г) промени в базата за изготвяне на финансовия отчет:
- в съответствие с § 56 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за корпоративното подоходно облагане (ДВ, бр.98 от 2018 година, в сила от 1.01.2019 г.) приложими за 2018 година, във връзка с разпоредбите на чл.34, ал.2 от Закона за счетоводството, Дружеството отговаря на критериите за „средно предприятие“ към 31.12.2017 г. и избира и приема да прилага база за изготвяне на финансовите си отчети по Националните счетоводни стандарти (НСС), като променя използваната база – Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), прилагайки за изготвяне на предходния финансов отчет за 2018 г. **СС 42 „Прилагане за първи път на Националните счетоводни стандарти“** (ДВ, бр.3 от 2016 година, в сила от 1.01.2016 г.);
 - датата на преминаване от база за изготвяне на финансовия отчет по МСФО към НСС е 1.01.2017 г. Датата на последния годишен финансов отчет по МСФО е 31.12.2017 г.;
 - Дружеството е изготвило встъпителен баланс към 1 януари 2017 година, като е приложило изискванията на СС 42. При изготвяне на встъпителния баланс не са признати активи и пасиви, които не са били признавани по МСФО.

През предходната 2022 г. и през текущия отчетен период - **2023 г., няма промени в базата за изготвяне на финансовите отчети и в прилаганата счетоводна политика.**

3.2. Счетоводни принципи

Позициите, представени в настоящия финансов отчет, са признати и оценени в съответствие със следните принципи:

- **1. действащо предприятие** – предприятието е действащо и ще остане такова в предвидимо бъдеще, като предприятието няма нито намерение, нито необходимост да ликвидира или значително да намали обема на своята дейност;
- **2. последователност на представянето и сравнителна информация** – представянето и класификацията на статиите във финансовите отчети, счетоводните политики и методите на оценяване се прилагат последователно в представените отчетни периоди с цел постигане на сравнимост на счетоводните данни и показатели на отчета;

- **3. предпазливост** – при счетоводното третиране на стопанските операции са оценени и отчетени предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби с цел получаване на действителен финансов резултат;
- **4. начисляване** – с изключение на отчетите, свързани с паричните потоци, ефектите от сделки и други събития се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти, и се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят;
- **5. независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс** – всеки отчетен период се третира счетоводно сам за себе си, независимо от обективната му връзка с предходния и със следващия отчетен период;
- **6. същественост** – предприятието представя поотделно всяка съществена група статии с подобен характер; обединяване на суми по статии с подобен характер се допуска, когато сумите са несъществени или обединяването е направено с цел постигане на по-голяма яснота;
- **7. компенсиране** – предприятието не извършва прихващания между активи и пасиви или приходи и разходи и отчита поотделно както активи и пасиви, така и приходи и разходи;
- **8. предимство на съдържанието пред формата** – сделките и събитията се отразяват счетоводно в съответствие с тяхното съдържание, същност и икономическа реалност, а не формално според правната им форма;
- **9. оценяване на позициите**, които са признати във финансовите отчети, се извършва **по цена на придобиване**, която може да е покупна цена или себестойност или по друг метод, когато това се изисква в приложимите счетоводни стандарти.

3.3. Отчетна валута

Финансовият отчет е изготвен и представен в български лева (BGN). Данните във финансовия отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева (хил. лв.), освен когато друго изрично не е указано в съответната бележка от приложението към финансовия отчет

3.4. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация във финансовия отчет за една предходна година (за съответния съпоставим период). Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущия период.

3.5. Отговорност на ръководството за финансовия отчет

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството към края на периода, неговите финансови резултати и паричните му потоци за годината.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на настоящия Годишен финансов отчет **към 31 декември 2023 г.** и на предходния Годишен финансов отчет към 31.12.2022 г., и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки. Ръководството също потвърждава, че се е придържало към всички действащи счетоводни стандарти, като финансовия отчет е изготвен на принципа на действащото предприятие.

Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.

3.6. Действащо предприятие

Финансовите отчети са изготвени на базата на предположението, че „АВИОНАМС“ АД ще продължи да съществува като действащо предприятие.

3.7. База за оценяване

При изготвяне на финансовите отчети, използваната база за оценяване на дълготрайните материални активи, нематериалните активи и инвестиционни имоти е цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и евентуалната натрупана загуба от обезценки.

Базата за оценяване на стоково-материалните запаси е по-ниската от цената на придобиване, съответно себестойността и тяхната нетна реализируема стойност.

Нетната реализируема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизителната оценка на необходимите разходи за завършване на производствения цикъл и разходите за осъществяване на продажбата.

3.8. Операции в чуждестранна валута

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като за преизчисляване в отчетната валута към сумата в чуждестранна валута се прилага централния курс на БНБ към момента на сделката или операцията.

Към края на отчетния период всички активи и пасиви (парични средства, вземания и задължения), деноминирани във валута, се оценяват в български лева, като се използва заключителният курс на БНБ към деня на баланса.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или представянето на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се отчитат във финансовия отчет за периода.

Валутния курс, използван **към 31.12.2023 г.** за преизчисляване в отчетна валута на позициите в чуждестранна валута е, както следва:

за EUR 1.95583 BGN / 1 единица;

за USD **1.76998** BGN / 1 единица.

За сравнимия предходен отчетен период - към 31.12.2022 г., съответно:

за EUR 1.95583 BGN / 1 единица,

за USD **1.83371** BGN / 1 единица.

4. ПРИЛАГАНА СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА

4.1. Нематериални активи

- а) като нематериални активи (НА) в Дружеството се третира и признават притежаваните от предприятието установими нефинансови ресурси, които се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период, нямат физическа субстанция, имат съществено значение при употребата им в дейността и се очакват икономически ползи при използването им - пояснителна Бележка № 5.1.
- НА се оценяват първоначално по цена на придобиване, както и всички преки разходи за подготовка на актива за използване по предназначение. Когато придобиването е свързано с условията на разсрочено плащане, разликата между сегашната стойност на всички плащания и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсроченото плащане;
 - първоначалната оценка на създаден в Дружеството нематериален актив се определя по начин, идентичен на възприетия за определяне себестойността на продукцията в предприятието и представлява сборът от разходите до момента, в който актива за първи път е достигнал критериите за признаване;
 - избраният праг на същественост за НА на Дружеството е в размер на 700 лв. Придобити активи под този праг, независимо че притежават характеристиките на дълготраен актив, не се капитализират и се третират като текущ разход в момента на придобиването им;

- последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка;
- последващите разходи за дейности по развитие, свързани с определен нематериален актив, се капитализират (прибавят към балансовата сума на актива), когато е вероятно дружеството да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички останали разходи за развитие се признават за разход за периода, в който са направени.
- б) временното извеждане от употреба на нематериални активи се прилага по отношение на актив, който не се ползва в дейността на предприятието за период, не по-малък от 12 (дванадесет) месеца. Решението за извеждане от употреба на НА включва обосновка за необходимостта или за допустимост, както и прогноза за осъществяване на изискванията, при които ще се осъществи повторното въвеждане на актива в употреба.
- в) амортизацията на НА се начислява и признава за разход в Отчета за приходите и разходите, като се използва линейният метод върху оценения очакван полезен живот на отделните групи активи, както следва:
 - о Софтуер _____ 2 години;
 - о Други _____ 6.67 години / или съгласно срока на действие на договора.
- г) печалбата или загубата от продажбата на НА се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в Отчета за приходите и разходите за периода.

4.2. Дълготрайни материални активи

- а) като Дълготрайни /нетекущи/ материални активи (ДМА) в Дружеството се третира и признават притежаваните от предприятието установими нефинансови ресурси, които се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период, имат натурално-веществена форма и се използват за производството и/или доставката/продажбата на активи или услуги, за отдаване под наем, за административни или за други цели - пояснителна Бележка № 5.2.
- DMA се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в състояние за използване. Когато придобиването е свързано с условията на разсрочено плащане, разликата между сегашната стойност на всички плащания и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсроченото плащане;
- избраният праг на същественост за DMA на Дружеството е в размер на 700 лв. Придобити активи под този праг, независимо че притежават характеристиките на дълготраен актив, не се капитализират и се третира като текущ разход в момента на въвеждането им употреба;
- последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка;
- последващите разходи, свързани с определен дълготраен материален актив, се капитализират (прибавят към балансовата сума на актива), когато е вероятно дружеството да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи за поддръжка на DMA се признават за разход за периода, в който са направени.
- б) временното извеждане от употреба на дълготрайни материални активи (консервиране) се прилага по отношение на актив, който не се ползва в дейността на предприятието за период, не по-малък от 12 (дванадесет) месеца.
- решението за извеждане от употреба на DMA включва обосновка за необходимостта или за допустимост, план/процедура за консервация на актива, както и прогноза за осъществяване на изискванията, при които ще се осъществи повторното въвеждане на актива в употреба.

- в) амортизацията на ДМА се начислява и признава за разход в Отчета за приходите и разходите, като се използва линейният метод върху оценения очакван полезен живот на отделните групи активи, вкл. за:
- о Сгради _____ 25 години;
 - о Машини _____ 3.3 години;
 - о Транспортни средства _____ 10 години;
 - о Автомобили _____ 4 години;
 - о Стопански инвентар _____ 6.67 години;
 - о Компютри _____ 2 години;
 - о Други _____ 6.67 години.
- г) печалбата или загубата от продажбата на ДМА се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в Отчета за приходите и разходите за периода.

4.3. Инвестиционни имоти

- а) като Инвестиционни имоти в Дружеството се класифицират собствени имоти отдавани под наем, което ги отличава от имотите ползвани от предприятието и от имотите държани за продажба в хода на обичайната икономическа дейност. В случаите, в които даден имот включва част, предназначена за генериране на приходи от наем и част предназначена за ползване в дейността, не е налице възможност тези части с различно предназначение да се отчитат поотделно, целия актив се класифицира като инвестиционен или като ползван в дейността, съобразно преценката доколко едната част е незначителна спрямо предназначението на имота като цяло;
- инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в състояние за използване. Когато придобиването е свързано с условията на разсрочено плащане, разликата между сегашната стойност на всички плащания и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсроченото плащане;
 - последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка;
 - последващите разходи, свързани с определен инвестиционен имот, се капитализират (прибавят към балансовата сума на актива), когато е вероятно дружеството да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия имот;
 - всички други последващи разходи за поддръжка на инвестиционния имот се признават за разход за периода, в който са направени.
- б) амортизацията се начислява и признава за разход в Отчета за приходите и разходите, като се използва линейният метод върху оценения очакван полезен живот на актива.
- в) земята и временно извадените от употреба инвестиционни имоти за период по-дълъг от 12 месеца не се амортизират.
- в) печалбата или загубата от продажбата на инвестиционните имоти се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в Отчета за приходите и разходите за периода.

4.4. Инвестиции

- а) дъщерни предприятия са всички предприятия (юридически лица), които се намират под контрола на „АВИОНАМС“ АД. Контрол съществува, когато Дружеството притежава властта, директно или индиректно, да управлява финансовата и оперативна политика на другото предприятие, притежавайки мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците, и има право да назначава мнозинството от членовете на управителните му органи и/или представляващите.
- б) в индивидуалния финансов отчет на „АВИОНАМС“ АД инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат по себестойностния метод съгласно **СС 28 „Отчитане на инвестиции в асоциирани предприятия”**. Инвестицията се отчита по себестойност (цена на придобиване), намалена с натрупаните загуби от обезценка. Когато инвестицията е придобита чрез прехвърляне на активи (апортна вноска), себестойността и се определя на основа справедливата стойност на актива към датата на придобиване.
- в) приход от инвестицията се отчита до степента, в която се получават суми при разпределение на печалбите на дъщерното предприятие (дивиденди), възникнали след датата на придобиването.

Дружеството признава дивидент във финансовите си отчети, когато бъде установено правото му да получи дивидента от дъщерното си предприятие. Всички други разпределения, надвишаващи натрупаните печалби в дъщерното предприятие, представляват възстановяване на инвестицията и се отчитат като намаляване на нейната себестойност. Информация за инвестициите в дъщерни предприятия е представена в пояснителна Бележка № 5.3.

4.5. Свързани лица

Във финансовите отчети на „АВИОНАМС“ АД взаимоотношенията и сделките със свързани лица се отчитат съгласно приложимия **СС 24 „Оповестяване на свързани лица”**

- а) Дружеството отчита като свързани лица дъщерни предприятия от групата „АВИОНАМС“ АД и групата на ДКК, публични предприятия към МИИ, както и ключовия управленски персонал.
- б) при разглеждането на взаимоотношенията между свързани лица се дава предимство на същността на взаимоотношението, а не на неговата юридическа форма.

Не се считат за взаимоотношения между свързани лица взаимоотношения между Дружеството и:

- кредитори;
- предприятие, което оказва комунални услуги;
- държавните органи при осъществяване на правомощията им;
- клиент, доставчик, посредник, представител, когато характерът на дейността налага цялата или значителна част от нея да се осъществява с тези лица;
- банки и други финансови институти, когато те са само кредитори.

Детайлна информация за взаимоотношения и сделки със свързани лица е представена в Бележка № 5.4.

4.6. Финансови инструменти

4.6.1. Финансов инструмент, представлява договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

- а) Финансов актив е всеки актив, който представлява:

- парична сума;
- договорно право за получаване на парични суми или друг финансов актив от друго предприятие или размяна на финансов инструмент с друго предприятие при потенциално благоприятни условия;
- инструмент на собствения капитал на друго предприятие, компенсаторен инструмент по смисъла на чл. 2 от Закона за сделките с компенсаторни инструменти.

б) Финансов пасив - всеки пасив, който представлява договорно задължение за:

- предоставяне на парични суми или финансов актив на друго предприятие, или
- размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия.

4.6.2. Класифициране на финансовите активи и пасиви

а) Финансовите активи се класифицират в зависимост от целта на придобиване, както следва:

- финансови активи, държани за търгуване – бързоликвидни активи, придобити с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърски марж;
- финансови активи, държани до настъпване на падеж – когато са с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, и по отношение на които намерението на Дружеството е да ги запази до настъпване на падежа им;
- кредити и вземания, възникнали първоначално в Дружеството - финансовите активи, създадени от Дружеството посредством директно предоставяне на пари, стоки или услуги.
- обявени за продажба - всички активи, които не могат да бъдат отнесени към останалите групи на финансовите активи.

б) Финансовите пасиви се класифицират съобразно целта при поемането им.

- финансови пасиви, държани за търгуване - финансови пасиви, поети от Дружеството с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърските маржове.
- финансови пасиви, държани до настъпване на падеж - финансови пасиви, които са с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, и по отношение на които намерението на Дружеството е да ги запази до настъпване на падежа им.

4.6.3. Първоначално признаване и оценка на финансовите активи и пасиви

- а) Финансовият актив се признава по цена на придобиване, която включва: справедливата стойност на даденото за него вложение и разходите по извършване на сделка с финансовия инструмент.
- б) Финансовият пасив се признава по цена на придобиване, която включва: справедливата стойност на полученото за него вложение и разходите по извършване на сделка с финансовия инструмент.

4.6.4. Последваща оценка на финансовите активи и пасиви

- а) Финансови активи, държани за търгуване и финансови активи, обявени за продажба - по справедлива стойност, която не се коригира с очакваните разходи по продажбата или друг вид освобождавания на финансовите активи. Кредити и вземания, възникнали първоначално в Дружеството с фиксиран падеж и недържани за търгуване и инвестиции, държани до настъпване на падеж - по амортизируема стойност чрез използване на метода на ефективната лихва, която стойност се коригира с всякакви отчисления за обезценка и несъбираемост. Заеми и вземания, предоставени от Дружеството, които нямат фиксиран падеж се отчитат по себестойност.
- б) Финансови пасиви, държани за търгуване – по справедлива стойност. Финансови пасиви, държани до настъпване на падеж и възникналите първоначално в Дружеството – по амортизируема стойност.

4.6.5. Обезценка на финансовите инструменти

Към датата на финансовия отчет финансовите инструменти се проверяват за обезценка, която се отчита като текущ финансов разход при:

- обезценката на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност и класифицирани като финансови активи, държани за търгуване;
- обезценката на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност и класифицирани като финансови активи, обявени за продажба;
- обезценката на финансовите активи, класифицирани като кредити и вземания, възникнали първоначално в Дружеството и държани за търгуване;
- обезценката на финансовите активи, отчитани по амортизируема стойност.

4.6.6. Отписване на финансови инструменти.

Дружеството отписва изцяло или частично финансовите си инструменти (включително произтичащите от обезпечения) единствено когато договорените права или задължения по тях бъдат погасени. Последното е налице при:

- реализиране на правата или уреждане на задълженията;
- отказ от правата или отменяне на задълженията;
- изтичане на срока за реализиране на правата или за уреждане на задълженията.

4.7. Стоково-материални запаси

а) Дружеството отчита в дейността се следните стоково-материалните запаси (СМЗ): суровини, материали, стоки, готова продукция и незавършено производство - Бележка № 5.6. Базата за оценяване във финансовите отчети е както следва:

- за суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната себестойност (цена на придобиване) и нетната реализируема стойност;
- за готова продукция незавършено производство - по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност.

б) разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт от СМЗ и в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- за суровини, материали и стоки – доставните разходи включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване/продажба вид. В тези разходи не се включват складовите разходи за съхранение, административни, финансови и извънредни разходи, които се отчитат като текущи разходи за периода;
- за готова продукция и незавършено производство – всички необходими производствени разходи, които формират производствената себестойност, като в нея се включват преките разходи за материали и труд и приспадащата се част от общопроизводствените разходи (променливи и постоянни), с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови (външни) ресурси;
- включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикатите и незавършеното производство се извършва на базата на нормален капацитет, определен на база обичайна средно поддържана заетост/зарплата на персонала;
- избраната база за разпределението им на ниво отделни продукти е вложената работна заплата на пряко зетия персонал в производството на конкретния продукт/услуга.

в) нетната реализируема стойност представлява предполагаемата продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с необходимите разходи по довършването в търговски вид на този актив и разходите за реализацията му.

- когато отчетната стойност на СМЗ е по-висока от нетната реализируема стойност, балансовата му стойност се намалява до нетната реализируема стойност, като намалението се отчита като други текущи разходи.
- когато при последваща оценка, условията довели до намалението не са налице, възстановяването до първоначалната стойност на СМЗ се отчита като текущ приход.

г) при употребата на СМЗ, чрез влягане в обичайната стопанска дейност на Дружеството, те се изписват текущо в себестойността на произвежданата продукция или извършваните услуги, като се използва методът „средно-претеглена цена“ съгласно приложимия **СС 2 „Стоково-материални запаси“**.

д) при продажба на СМЗ тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.8. Търговски и други вземания

Търговските и другите вземания се представят и отчитат по тяхната амортизируема стойност, намалена с размера на загубите от обезценка - пояснителна Бележка № 5.7.

В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, вземанията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва.

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или част от нея съществува висока несигурност. Обезценката на вземанията се отчита по съответната кореспондентска корективна сметка за всеки вид вземане срещу статия „Разходи за обезценка”.

Несъбираемите вземания се изписват при настъпване на правните основания.

4.9. Пари и парични еквиваленти

Паричните средства и парични еквиваленти включват наличности в брой в каси, средства по разплащателни банкови сметки и краткосрочни банкови депозити - информацията за тях е представена в пояснителна Бележка № 5.8. За целите на изготвянето на Отчета за паричните потоци:

- получените лихви по разплащателни сметки са представени във финансовата дейност, а банковите такси и комисиони по операциите - като плащания в други парични потоци от основната дейност;
- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- трайно блокираните парични средства се третират като парични средства и еквиваленти, но се посочват на отделен ред в отчета за паричните потоци;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи се посочва като плащане към доставчици в паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно с оперативните потоци на дружеството за съответния период;
- възстановено ДДС и плащания на мита и други данъци се представят като други парични потоци от основната дейност.

4.10. Обезценка на активи

С изключение на СМЗ, активите произтичащи от доходи на персонала, финансовите активи и отсрочените данъчни активи, балансовата стойност на активите на Дружеството се преразглежда към датата на изготвяне на баланса, с цел да се идентифицира наличието или не на признаци за обезценка. Теста за наличие на признаци за обезценка се извършва на база приблизителна оценка на възстановимата стойност на съответния актив.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица.

За всички активи на Дружеството ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.11. Данъци от печалбата

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущите данъци, които не са признати директно в собствения капитал.

Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата във финансовите отчети. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и определен в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство по Закона за корпоративното подоходно облагане - Бележка № 5.16.

Номиналната данъчна ставка за 2023 г. е 10% (2022 г.: 10 %).

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа.

- отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.
- отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.
- отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.
- отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи.
- отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Дружеството има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързани с позиции, признати директно в собствения капитал през съответния отчетен период - Бележка № 5.5.

4.12. Провизии, условни задължения и условни активи

Дружеството отчита задължения с неопределена срочност и размер като провизии във финансовите си отчети, съгласно изискванията *СС 37 „Провизии, условни задължения и условни активи“*.

Провизията се признава, когато са изпълнени едновременно следните критерии: предприятието има текущо правно или конструктивно задължение като резултат от минали събития към датата на изготвянето на баланса; има вероятност за погасяване на задължението да бъде необходим паричен поток от ресурси, включващи икономически изгоди; може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението.

Към датата на баланса сумите на признатите провизии се преразглеждат и коригират, с цел тяхната най-добра приблизителна оценка. При наличие на обстоятелства за погасяване на задължението без изтичане на ресурси, съдържащи икономически ползи, провизията се реинтегрира. Ако постъпването на поток икономически ползи е станало вероятно, предприятието го оповестява като условен актив. Условното задължение се оповестява, освен ако вероятната необходимост от изходящ паричен поток ресурси, включващи икономически ползи, за погасяване на задължението е отдалечена във времето.

Дружеството не признава условни активи и условни задължения във финансовите си отчети - Бележка № 5.18.

4.13. Доходи на персонала

По реда на **СС 19 „Доходи на персонала“** Дружеството признава следните видове пенсионни и краткосрочни възнаграждения на персонала:

- краткосрочни доходи – тези, които стават напълно изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях.

Дружеството признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени в замяна на труда им за изминалия отчетен период. Дружеството отчита краткосрочни задължения по компенсируеми отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват надници, заплати и социални осигуровки.

Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за пенсионното, здравно и срещу безработица осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година.

Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, което се променя ежегодно и е определено с осигурителния кодекс.

- доходи след напускане и други дългосрочни доходи – платими при прекратяване на трудовото или служебното правоотношение преди нормалния срок на пенсиониране или в рамките на 12 и повече месеца след края на периода, през който заетите са положили съответния трудов или служебен стаж.

Съгласно Кодекса на труда и Колективния трудов договор дружеството е задължено да изплаща на лица от персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни месечни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение.

По своите характеристики тези схеми представляват планове с дефинирани доходи. Дружеството е начислило правно задължение за изплащане на обезщетения на наетите лица при пенсиониране в съответствие с изискванията на СС 19 на база на прогнозираните плащания за следващите години, дисконтирани към настоящия момент.

Изчислението на размера на тези задължения се оценява от Дружеството с помощта на независим актюер в края на всеки отчетен период - Бележка № 5.13.

Задължението, признато в счетоводния баланс относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период. Актюерските печалби или загуби се признават в Отчета за приходите и разходите, съгласно ограниченията на СС 19. Всички разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени на ред „Разходи за персонала“.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и сумите за некомпенсируемите отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „други задължения“ по недисконтирана стойност, която дружеството очаква да изплати.

4.14. Правителствени дарения и правителствена помощ

Правителствените дарения, както и получените дарения от трети лица, се отчитат при наличие на достатъчно сигурност, че Дружеството ще спазва съпътстващите ги условия и даренията ще бъдат получени.

- а) даренията се отчитат като финансиране, освен ако в закон е определен друг ред на отчитане, което финансиране се признава като приход в текущия период, както следва за:
 - дарения, свързани с амортизируеми активи - пропорционално на начислените за съответния период амортизации на активи, придобити в резултат на дарението;

- дарения, свързани с неамортизируеми активи - през периодите, през които са отразени разходите за изпълнение на условията по даренията; когато се даряват неамортизируеми дълготрайни активи, дарението (финансирането) се отразява като приход на определена от предприятието база, свързана с условията на дарението (например ако се дарява земя при условия за построяване на сграда върху нея, приходът от дарението се признава пропорционално на начислената амортизация на сградата), срокът, през който се признава приходът, не може да бъде по-дълъг от 20 години;
- дарения, свързани с преотстъпени данъци - през периодите, през които са отразени разходите за изпълнение на условията по преотстъпването на данъците.

б) Отчитане на опростените данъци и заеми:

- опростени данъци се отразяват като приходи за периода, в който е направено опрощаването, когато те текущо са били отразени като разход за дейността, опростени данъци от печалбата се отчитат в увеличение на неразпределената печалба или в намаление на непокритата загуба;
- опростените заеми без условия се отчитат като текущи приходи, опростените заеми при определени условия се отчитат като финансиране.

в) В приложението към финансовия отчет се оповестяват:

- за правителствените дарения и за дарения от трети лица: условията, съпровождащи получаването им; критериите за признаването им като текущ приход; размерът на получените средства; неизпълнените условия и непредвидимите събития, попречили на изпълнението на условията (ако има такива);
- за другите форми на правителствена помощ - формата и видът на помощта.

4.15. Лизинг

Разграничаването между финансов и експлоатационен лизинг при представянето им във финансовите отчети се извършва по реда на **СС 17 „Лизинг“** и в съответствие с принципа „предимство на съдържанието пред формата“. Промените в СС 17 се отнасят до счетоводното отчитане и представяне на експлоатационния лизинг както във финансовите отчети на наемодателите, така и във финансовите отчети на наемателите.

Същите имат за цел да прецизират текстовете с цел по ясно и категорично определяне на счетоводните приходи и разходи при отчитането на експлоатационните договори за лизинг, като представянето във финансовите отчети на наемодателите и наемателите, става на линейна база за целия период на договора, дори и когато постъпленията не се получават на тази база.

- а) като договор за финансов лизинг се отчитат договорите, при които наемодателят прехвърля на Дружеството (наемател) в значителна степен всички рискове и изгоди, свързани със собствеността на актива. В началото финансовият лизинг се признава като актив и пасив в баланса.
- активите, придобити с финансов лизинг, се признават с размер равен на справедливата стойност на актива или, ако е по-нисък, по сегашната стойност на минималните лизингови плащания;
 - задължението се отчита по определената в договора обща сума на лизинговите плащания;
 - разликата между справедливата стойност (или сегашната стойност на минималните лизингови плащания) и определената в договора обща сума на лизинговите плащания се отчита като финансов разход за бъдещи периоди;
 - като текущ финансов разход за периода се признава част финансовия разход за бъдещи периоди, пропорционален на относителния дял на минималните лизингови плащания за периода в общата сума на лизинговите плащания.
- б) по договори за експлоатационен лизинг Дружеството отчита договори, по които е наемател на активи
- плащанията по експлоатационен лизинг се признават като разход за външни услуги на база линейния метод за времето на продължителност на лизинговия договор;
 - когато в лизинговият договор освен наемните плащания се предвиждат и допълнителни плащания – ремонти, подобрения, застраховки и др.п., те се отчитат отделно от наема.

4.16. Търговски и други задължения

Търговските и другите задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

Лихвените заеми и кредити се отчитат първоначално по цена на придобиване, намалена с присъщите разходи за транзакцията. След първоначалното признаване, лихвените заеми и кредити се отчитат по амортизируема стойност, като всяка разлика между номинал и размера на падеж се отчита като разход през периода на ползване на заема на база ефективния лихвен процент - Бележка № 5.12.

4.17. Приходи

- а) основните източници на приходи в дружеството са от предоставяне на авиационни услуги, продажба на продукция и други стоково-материални запаси. Приходите в дружеството се признават на база принципа за начисляване и до степента, до която и по начина, по който стопанските изгоди се придобиват от дружеството и респ. стопанските рискове се носят, както и доколкото приходите могат надеждно да се измерят - пояснителна Бележка № 5.17.
- при предоставянето на услуги, приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към датата на баланса, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката и разходите за нейното приключване;
- при продажбите на продукция, стоки и материали приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи от собствеността на стоките преминават у купувача.
- б) приходите се оценяват на база справедливата цена на продадените продукция, стоки и услуги, нетно от косвени данъци (акциз и данък добавена стойност) и предоставени отстъпки и работи.
- нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета за приходите и разходите (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към “други приходи/(загуби) от дейността”;
- при продажби на изплащане, приходът се признава на датата на продажба без инкорпорирани лихви.
- в) финансовите приходи се представят отделно в отчета за приходите и загубите и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, нетна печалба от курсови разлики от преоценка на заеми в чуждестранна валута, приходи/печалби от сделки с инвестиции в ценни книжа и дялове, в т.ч. дивиденди.
- приходите от лихви се признават текущо пропорционално на времевата база, която отчита ефективния доход от актива, и включва разликата между отчетната стойност на дълговото вложение и сумата му на падежа;
- Дивидентите се признават, когато се установи правото за тяхното получаване.

4.18. Ефекти от промените във валутните курсове

В края на всеки отчетен период Дружеството извършва текуща оценка на валутните активи и пасиви по заключителните курсове на БНБ. Към датата на изготвяне на настоящия финансов отчет е извършена оценка на валутните активи и пасиви по заключителните курсове представени в т.3.8 по-горе и в пояснителна Бележка № 5.8.

4.19. Фундаментални грешки

Грешка, свързана с представяне на финансово-счетоводна информация за предходни периоди, се класифицира като фундаментална, когато повлиява съществено на информацията във финансовия отчет за един или повече периоди и той не може да се счита за достоверен към датата на неговото публикуване.

По смисъла на **СС 8 „Нетни печалби или загуби за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика“** Дружеството е възприело **„Препоръчителния подход“**:

- фундаментална грешка, която е свързана с предходни периоди, се отчита през текущия период чрез увеличаване или намаляване на салдото на неразпределената печалба от минали години. Сравнителната информация от предходния отчетен период следва да се преизчисли;
- когато намалението на неразпределената печалба е по-голямо от салдото на неразпределената печалба преди намалението, разликата се отчита като непокрита загуба от минали години.

Дружеството оповестява във финансовия отчет:

- естеството на фундаменталната грешка;
- размера на корекцията (преизчислението) по позиции за текущия период и за предходния период;
- размера на корекцията (преизчислението) по позиции, свързани с периоди, предходни на предходния период;
- факта, че сравнителната информация е била преизчислена.

4.20. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави значими преценки и редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи, които оказват най-съществено влияние върху финансовите отчети.

Действителните резултати могат да се различават от преценките, предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати

4.21. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

а) Обезценки

- за загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба.
- за да определи стойността в употреба, ръководството на Дружеството изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци.

б) Полезен живот на амортизируеми активи

- Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки годишен отчетен период. Към 31 декември ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Дружеството.
- действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

в) Материални запаси

- материалните запаси се оценяват по по-ниската стойност от цената на придобиване и нетната реализуема стойност.
- при определяне на нетната реализуема стойност ръководството взема предвид най-надеждната налична информация към датата на приблизителната оценка.

г) Обезценка на кредити и вземания

- ръководството преценява адекватността на обезценката на трудно събираеми и несъбираеми вземания от клиенти на база на възрастов анализ на вземанията, исторически опит за нивото на отписване на несъбираеми вземания, както и анализ на платежоспособността на съответния клиент, промени в договорените условия на плащане и др.
- ако финансовото състояние и резултатите от дейността на клиентите се влошат над очакваното, стойността на вземанията, които трябва да бъдат отписани през следващи отчетни периоди, може да бъде по-голяма от очакваната към отчетната дата.

д) Задължение за изплащане на дефинирани доходи (обезщетения) при пенсиониране

- ръководството оценява веднъж годишно задължението за изплащане на обезщетения при пенсиониране.
- действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност.

е) Провизии

- когато е вероятно определен изходящ поток, съдържащ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължения по съдебни спорове, дружеството признава провизии.
- провизията се базира на най-добрата оценка дадена от юридическите съветници на дружеството, която може да се различава от действителната стойност на вероятното задължение.
- Дружеството не е ответник по съдебни дела към датата на издаване на настоящия финансов отчет.

4.22. Промени в счетоводната политика

Дружеството извършва промени в счетоводната политика само когато това се изисква по закон, от счетоводни стандарти, или ако промяната ще доведе до по-подходящо представяне на събитията или сделките във финансовите отчети на предприятието.

Не е промяна на счетоводната политика приемането на счетоводна политика за събития и сделки, които се различават по същество от случилите се преди това събития или сделки, и приемането на нова счетоводна политика за събития и сделки, които не са се случвали преди това или са били незначителни.

Промяната в счетоводната политика, произтичаща от приемането на нов или от изменението или допълнението на съществуващ счетоводен стандарт, се отчита съгласно изискванията, посочени в новия или в изменения счетоводен стандарт, ако такива са определени. Когато в съответния счетоводен стандарт не са определени изисквания за отчитане на промяната в счетоводната политика, тя се отчита съгласно изискванията на СС 8.

По смисъла на СС 8 „Нетни печалби или загуби за периода, фундаментални грешки и промени в счетоводната политика” Дружеството е възприело „Препоръчителния подход”:

- промяната в счетоводната политика се прилага с обратна сила - всяка корекция вследствие на промяната трябва да бъде отразена като корекция на салдото на неразпределената печалба от минали години.
- сравнителната информация трябва да бъде преизчислена.
- разликата от преизчисляване на разходите за данъци в отчета за приходите и разходите за предходния период се посочва като корекция на неразпределената печалба (непокрытата загуба).
- промяната в счетоводната политика се прилага без обратна сила, когато корекцията на салдото на неразпределената печалба от минали години не може да бъде надеждно определена.

Когато дадена промяна в счетоводната политика има съществен ефект върху текущия или върху предходен период или може да има съществен ефект върху следващи периоди, предприятието оповестява:

- причината за промяната;
- сумата на корекцията за текущия и за предходния период;

- сумата на корекцията, отнасящата се за периоди, предхождащи периода, включен в сравнителната информация;
- фактът, че сравнителната информация е била преизчислена или че това е практически неизпълнимо.

4.23. Събития, настъпили след датата на Годишния финансов отчет

Годишните финансови отчети на „АВИОНАМС“ АД подлежат на одобрение от страна на Съвета на директорите на дружеството. Всички събития, настъпили след датата на отчета до датата на одобрение от СД, се класифицират в съответствие със **СС 10 „Събития настъпили след датата на годишния финансов отчет“** (Бележка № 5.19), както следва:

- а) **коригиращи събития** - които доказват събития съществували на датата на финансовия отчет. Дружеството коригира признатите суми или признава суми, които не са били признати, за да отрази коригиращите събития. Коригиращи събития могат да бъдат:
- заличаване от търговския регистър на клиент, от когото са останали неудовлетворени вземания;
 - влязло в сила решение на съда, което потвърждава вземания или задължения на предприятието, но в размери, отличаващи се от признатите в годишния финансов отчет;
 - получаване на информация след датата на финансовия отчет, показваща, че даден актив е бил обезценен към датата на финансовия отчет или че сумата на предварително признатата загуба от обезценка за този актив трябва да бъде коригирана;
 - всички събития, които конкретизират стойности на активи или пасиви, за определянето на които предприятието е ползвало към датата на финансовия отчет приблизителни стойности в съответствие с основния счетоводен принцип на начисляването;
 - всички събития, които конкретизират стойности, залежали при определянето на потенциални задължения към датата на финансовия отчет;
 - разкриването на измама или грешка, която показва, че финансовия отчет е недостоверен.
- б) **некоригиращи събития** - които са показателни за условия настъпили след датата на годишния финансов отчет. Предприятието не коригира признати суми или не признава суми, които не са били признати, когато са налице некоригиращи събития.
- в) предложените или декларираните след датата на годишния финансов отчет дивиденди (включително на притежатели на инструменти на собствения капитал) не се признават като задължение на датата на финансовия отчет. Те само се оповестяват в приложението към годишния финансов отчет.

4.24. Финансово управление на риска

Дейността на Дружеството е изложена на валутен, кредитен и лихвен риск. Дружеството не може да използва финансови инструменти за намаляването на тези финансовите рискове, поради спецификата на дейност и собственост.

Ръководството следи за цялостния риск и търси начини да неутрализира потенциалните отрицателни ефекти върху ликвидността и финансовите показатели на дружеството

- а) **Валутен риск** - дейността на Дружеството се осъществява на територията на Република България, но предвид спецификата на основната му дейност има значими разчети по външно-търговски договори, свързани предимно с плащания към доставчици и постъпления от клиенти деноминирани в чуждестранна валута – в щатски долари. Промяната на валутните курсове на международния пазар може да окаже съществено влияние върху финансовите резултати на Дружеството.
- б) **Кредитен риск** - максималният кредитен риск, свързан с финансовите активи, е до размера на преносната им стойност отразена в Счетоводния баланс на Дружеството.

в) Лихвен риск - лихвеният риск представлява рискът стойността на лихвоносните задължения на Дружеството да варира вследствие на промени на пазарните лихвени проценти. Дружеството спазва условията на поетите споразумения и ангажменти, поради което този риск е сведен до минимум.

г) Ликвиден риск - ликвидния риск се изразява в негативната ситуация Дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Дружеството поддържа редовно задълженията си с настъпил падеж, като за навременното плащане на текущите си задължения, от август 2017 г. и към настоящия момент, Дружеството не е ползвало външно финансиране за дейността си под формата на договори за заем от кредитни институции и фирми.

д) Рискове свързани с извънредни /форсмажорни/ обстоятелства

- влиянието на този риск е предвид динамичното изменение на кризисната обстановка, забраната за пътувания от/до редица страни, вкл. обявеното решение да бъдат затворени границите на страните от Европейския съюз, което може да доведе до забавяне на срокове по договорите с клиенти, вкл. до спиране на работата с контрагенти и преминаване на дружеството в режим на принудителен престой за срока на извънредно /форсмажорно/ положение обявено с решение на Народното събрание, заповед на Министерството на здравеопазването и/или решение на МС.
- от началото на пандемията през 2020 година Дружеството предприе необходимите мерки да бъде ограничено разпространението на COVID-19 сред работниците и служителите, при запазване непрекъсваемост на изпълняваната производствена програма, съгласно решенията и указанията на Министерството на здравеопазването и/или на МС.
- Като най-съществен риск, към датата на изготвяне на настоящия отчет, се оценяват форсмажорните обстоятелства, касаещи външно-икономическите и политически отношения между Руската Федерация, страните от Европейския съюз и САЩ.
- Като резултат на задълбочаващите се всеобхватни санкции към Руската Федерация от страна на САЩ, потвърдени от страните членки на Европейския съюз и на НАТО, е налице нееднозначно тълкуване от страна на българските оторизирани държавни институции, което оказва съществено негативно влияние върху дейността на Дружеството през текущия отчетен период - 2023 година.

Предвид горните обстоятелства, ръководството на Дружеството счита негативното развитие на военния конфликт в Украйна и периодичните кризи във вътрешнополитически план, като потенциални рискове обичайната дейност на предприятието и съществена заплаха за бъдещото му развитие в дългосрочен план. Динамиката на последствията от този конфликт ограничават оценката на ефектите за по-дълъг времеви хоризонт.

На основание структурно определящото място на Пловдивския авиоремонтен завод в областта на авиационната индустрия в България, както и в качеството му на стратегически обект от значение за националната сигурност, все по-голямо значение за бъдещото му развитие придобива състоянието на българската отбранителна индустрия като цяло, и в частност признаването на „АВИОНАМС“ АД като част от националните стратегически мощности за поддържане на авиационната техника експлоатирана от Военновъздушните сили на Република България.

С цел минимизиране на рисковете от посочените по-горе извънредни обстоятелства и реализиране в пълен обем на ползите за Българските ВВС и отбранителните индустриални мощности на страната, са необходими своевременни решения на компетентните държавни институции, с които еднозначно да бъдат определени стратегическите цели на публичната политика спрямо „АВИОНАМС“ АД като търговско дружество от групата „А2“, съгласно приетата в края на 2022 година Политика на държавата за участие в публичните предприятия.

5. ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

5.1. Нематериални активи

Балансовите стойности на Нематериалните активи (НА) на Дружеството за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

в хиляди лева	Балансова статия „Концесии, патенти, лицензии, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи”			„Предоставени аванси и нематериални активи в процес на изграждане”		НА Общо:
	Програмни продукти	Права върху интелектуална собственост	Други	Предоставени аванси за НА	НА в процес на изграждане	
Отчетна стойност						
Салдо към 01.01.2022 г.	101	1 935	77	-	-	2 113
Новопридобити активи	-	-	-	-	-	-
Отписани активи	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2022 г.	101	1 935	77	-	-	2 113
Амортизация						
Салдо към 01.01.2022 г.	86	1 935	63	-	-	2 084
Амортизация за периода	15	-	12	-	-	27
На отписаните активи	-	-	-	-	-	-
Загуби от обезценка	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2022 г.	101	1 935	75	-	-	2 111
Балансова стойност към 31.12.2022 г.	-	-	2	-	-	2
Отчетна стойност						
Салдо към 01.01.2023 г.	101	1935	77	-	-	2 113
Новопридобити активи	-	-	-	-	-	-
Отписани активи	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023 г.	101	1 935	77	-	-	2 113
Амортизация						
Салдо към 01.01.2023 г.	101	1 935	75	-	-	2 111
Амортизация за периода	-	-	2	-	-	2
На отписаните активи	-	-	-	-	-	-
Загуби от обезценка	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2023 г.	101	1 935	77	-	-	2 113
Балансова стойност към 31.12.2023 г.	-	-	-	-	-	-

Изменение в обезценката на НА:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Салдо към 1 януари	423	423
Загуби от обезценка	-	-
Салдо към края на периода:	423	423

Обезценената балансовата стойност в размер на **423 хил.лв.** е от НА за **1 935 хил.лв.** по Лицензионен договор за НОУ-ХАУ от 30.04.2008 г. и Анекс 1 от 30.08.2011 г. с „ТЕРЕМ” ЕАД – София.

5.2. Дълготрайни материални активи

Балансовите стойности на Дълготрайните /нетекущи/ материални активи (ДМА) на Дружеството за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва (сумите са в хил. лв.):

в хиляди лева	„Земи и сгради”		„Машини, произведено оборудване и апаратура”	„Съоръ- жения и други”	„Предоставени аванси и материални активи в процес на изграждане”		ДМА Общо:
	Земи	Сгради			Предоставе- ни аванси за ДМА	ДМА в процес на изграждане	
Отчетна стойност							
Салдо към 01.01.2022 г.	1 171	11 574	27 100	2 518	-	2 147	44 510
Новопридобити активи	-	-	6	31	-	42	79
Отписани активи	-	-	(5)	(14)	-	(37)	(56)
Салдо към 31.12.2022 г.	1 171	11 574	27 101	2 535	-	2 152	44 533
Амортизация							
Салдо към 01.01.2022 г.	-	11 064	26 837	2 187	-	503	40 591
Амортизация за периода	-	174	71	40	-	-	285
На отписаните активи	-	-	(5)	(14)	-	-	(19)
Загуби от обезценка	-	-	-	-	-	-	-
Салдо към 31.12.2022 г.	-	11 238	26 903	2 213	-	503	40 857
Балансова стойност към 31.12.2022 г.	1 171	336	198	322	-	1 649	3 676
Отчетна стойност							
Салдо към 01.01.2023 г.	1 171	11 574	27 101	2 535	-	2 152	44 533
Новопридобити активи	-	-	22	17	90	3 712	3 841
Отписани активи	-	-	(19)	-	-	(39)	(58)
Салдо към 31.12.2023 г.	1 171	11 574	27 104	2 552	90	5 825	48 316
Амортизация							
Салдо към 01.01.2023 г.	-	11 238	26 903	2 213	-	503	40 857
Амортизация за периода	-	116	40	33	-	-	189
На отписаните активи	-	-	(19)	-	-	-	(19)
Възстановена обезценка	-	-	-	-	-	(219)	(219)
Салдо към 31.12.2023 г.	-	11 354	26 924	2 246	-	284	40 808
Балансова стойност към 31.12.2023 г.	1 171	220	180	306	90	5 541	7 508

Изменение в обезценката на ДМА:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Салдо към 1 януари	503	503
Възстановена обезценка	(219)	-
Салдо към края на периода:	284	503

Посочената стойност от **503 хил.лв.** е частична обезценка от 2018 г. на ДМА в процес на изграждане, който са били спрени поради липса на външно финансиране. През 2023 г. Дружеството е предприело действия и предстои да завърши един от тези активи **със собствени средства** - „Вертолет, стенд за изпитвания на авиоимущество след ремонт”, предвид обстоятелствата посочени по-долу.

Дълготрайните материални активи в процес на изграждане са прегледани за индикации за обезценка. За части от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за завършването им с цел въвеждането им в употреба или реализацията им чрез продажба, се взема решение за обезценка.

За отчетния период ръководството е счело, че **има основание за възстановяване на обезценката в размер на 219 хил.лв.**, като е взело предвид обстоятелството, че през отчетния период приключващ на 31.12.2023 г. са извършени мероприятия със собствени средства по актив „Вертолет, стенд за изпитвания на авиоимущество след ремонт”, в настоящия момент се извършват изпитвания и предстои неговото завършване през 2024 година.

В същото време, инвестиционната политика на Дружеството се очаква да бъде ревизирана през 2024 г., с цел ресурсно осигуряване на очакваните изменения в производствената дейност на „АВИОНАМС“ АД, като публично предприятие от групата ДКК към МИИ.

Към датата на настоящия отчет няма информация за взети решения от оторизираните държавни институции, в изпълнение на приетата в края на 2022 г. Политика на държавата за участие в публичните предприятия, относно развитието на активите и бъдещата дейност на Дружеството като цяло.

Отчетна стойност на напълно амортизираните ДМА:

	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
Сгради и конструкции	8 077	7 545
Машины, оборудване и апаратура	25 119	25 049
Съоръжения и други	2 055	2 049
Общо:	35 251	34 643

Към 31.12.2023 г. делът на напълно амортизираните ДМА е **85.50 %**, увеличен спрямо отчетения дял от **84.06%** в края на предходния отчетен период на 2022 г., което е в резултат на ограниченията за финансиране на инвестиции наложени през последните години на Дружеството.

5.3. Инвестиции

Инвестициите в дъщерните предприятия са отразени във финансовите отчети на дружеството за предходните отчетни периоди по метода на себестойността – с цената на придобиване на дългосрочния финансов актив.

Дъщерните предприятия не са осъществявали дейност през тези предходни отчетни периоди и във връзка с липсата на реални активи в тях, съгласно решение на Съвета на директорите на „АВИОНАМС“ АД, през 2018 година инвестициите на Дружеството са обезценени до пълния размер на дяловото му участие в тези предприятия.

На 02.05.2019 г. е приключена ликвидацията на дружеството „Консорциум АВИОНАМС“ АД, ЕИК 201755420 – заличен търговец в ТРРЮЛНЦ при АВ.

През предходния отчетен период на 2022 г. и към момента на изготвяне на настоящия отчет към 31.12.2023 г., няма промени в представянето на инвестициите в дъщерни предприятия:

Дългосрочни финансови активи	31.12.2023 г.	Участие	31.12.2022 г.	Участие
	хил. лв.	/дял-%	хил. лв.	/дял-%
„Сън Сити Пропърти Мениджмънт“ ЕООД София, ЕИК 175269033	5	100%	5	100%
Обезценка на финансови активи (дялове)	(5)		(5)	
Балансова стойност към края на периода	-		-	

5.4. Свързани лица и сделки с тях

Свързаните лица на дружеството включват неговия действителен собственик, дъщерни и асоциирани предприятия, ключовия управленски персонал и други свързани лица от групата ДКК ЕАД към Министерството на икономиката и индустрията, описани по-долу. Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица, през представените във финансовия отчет периоди, не са извършвани при специални условия.

5.4.1. Идентификация на свързаните лица

„АВИОНАМС“ АД, оповестява следните свързани лица за съпоставимия предходен период на 2022 г. и за отчетния период, приключващ на 31.12.2023 година:

1. „Държавна консолидационна компания“ ЕАД, гр. София, ЕИК 121031861 - мажоритарен акционер („ДКК“ ЕАД).

2. Дружества от групата на „ДКК“ ЕАД (под общ контрол):

2.1. „Вазовски машиностроителни заводи“ ЕАД, гр. Сопот, ЕИК 129007111;

2.2. „Кинтекс“ ЕАД, гр. София, ЕИК 000725995;

2.3. „НИТИ“ ЕАД, гр. Казанлък, ЕИК 833066695;

2.4. „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, гр. София, ЕИК 831622969;

2.5. „Монтажи“ ЕАД, гр. София, ЕИК 831629999, вкл. „Монтажи-София“ ЕООД, ЕИК 131304618;

2.6. „Еко Антрацит“ ЕАД, гр. София, ЕИК 122017149;

2.7. „Екоинженеринг-РМ“ ЕООД, гр. София, ЕИК 121283500;

2.8. „Национален институт за изследвания и сертификация“ ЕООД, гр. София, ЕИК 200280180;

2.9. „Институт по маркетинг“ ЕООД, гр. София, ЕИК 204847660;

2.10. „Консолид Комерс“ ЕАД (в ликвидация) ЕИК 121631728;

2.11. „Стопански Търговски Комплекс“ ЕООД (в ликвидация) ЕИК 121711366;

2.12. „Овча купел“ ЕООД (в ликвидация) ЕИК 121825117;

2.13. „Тежко машиностроене“ АД (в ликвидация) ЕИК 117001314;

- „Учебно Консултантски Комплекс“ ЕООД (в ликвидация) ЕИК 111510322, преобразувано чрез Договор за вливане в „ДКК“ ЕАД на 27.03.2023 г.

3. Дружества извън групата на „ДКК“ ЕАД - под общ контрол от държавата с ЕСК Министерството на икономиката и индустрията:

3.1. „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД (БАЕЗ), гр. София, ЕИК 121769212;

3.2. „Национална компания индустриални зони“ ЕАД, гр. София, ЕИК 121706255;

3.3. ДП „Управление и стопанисване на язовири“, гр. София, ЕИК 205756975;

- ДП „Държавна петролна компания“, гр. София, ЕИК 206431461, заличен търговец 12.12.2023 г.;

- „Българска Банка за Развитие“ ЕАД, гр. София, ЕИК 121856059 - от 12.04.2022 г. към МИР.

4. Дружества от групата на „АВИОНАМС“ АД:

„Сън Сити Пропърти Мениджмънт“ ЕООД, гр. София, ЕИК 175269033 - без дейност от 2015 г.

5. Ключов управленски персонал

5.4.2. Сделки със свързани лица

Сделките със свързани лица за представените отчетни периоди, са в следните направления:

- получени/върнати търговски заеми;
- разходи за лихви по търговски заеми;
- разходи по търговски сделки, ползвани услуги;
- възнаграждения на ключов управленски персонал.

а) Дружеството е получило следните търговски заеми от свързани лица:

в хиляди лева	Задължение към 1 януари		Получени кредити	Начислени/текущи лихви	Плащания през периода		Задължение в края на периода	
	главница	лихва	главница	лихви	главница	лихви	главница	лихви
за 2022 година								
Мажоритарен акционер	10 500	337	-	315	-	-	10 500	652
Общо за 2022 година:	10 500	337	-	315	-	-	10 500	652
за 2023 година								
Мажоритарен акционер	10 500	652	1 341	556	-	(186)	11 841	1 022
Общо за 2023 година:	10 500	652	1 341	556	-	(186)	11 841	1 022

Изискуемостта на задълженията, свързани с търговски заеми е, както следва:

в хиляди лева	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Задължения общо	Краткосрочна част	Дългосрочна част	Задължения общо	Краткосрочна част	Дългосрочна част
Мажоритарен акционер, в т.ч.:						
- главница	11 841	-	11 841	10 500	-	10 500
- лихви	1 022	424	598	652	272	380
Общо:	12 863	424	12 439	11 152	272	10 880

АВИОНАМС не отчита просрочени задължения към 31.12.2023 г., като на основание решения на управителния орган от м. юли 2023 г. Дружеството е в процес на преговори и очаква решение на мажоритарния акционер за актуализация на условията на Договора за търговски заем от 2016 г., касаещи размера на прехвърлени вземания през 2020 г., и на дължимите лихви по тях.

б) Приходи (разходи) за лихви по сделки със свързани лица

в хиляди лева	за 2023 година		за 2022 година	
	приходи (разходи)	получени (платени)	приходи (разходи)	получени (платени)
Мажоритарен акционер	(556)	(186)	(315)	-
Общо:	(556)	(186)	(315)	-

в) Доставка, услуги, банкови комисиони и други сделки със свързани лица

в хиляди лева	Вид на сделката:	за 2023 година		за 2022 година	
		Стойност-получени (платени)	Разчети в края на периода	Стойност-получени (платени)	Разчети в края на периода
Дружества от групата	Промишлени услуги	-	-	(1)	-
„ББР“ ЕАД- до 12.04.2022	Банкови комисиони	-	-	(3)	-
Мажоритарен акционер	Присъдени разноски	-	1	1	1
Общо:		-	1	(3)	1

АВИОНАМС отчита вземане от „ДКК“ ЕАД в размер на **650.00 лв.** присъдени разноски по приключено т.д. №151/2016 през 2022 г. - Бележка № 5.7. В други оперативни разходи Дружеството е отчело през предходната 2022 г. неприсъдени разноски в размер на **400 178.00 лв.** по същото т.д. №151/2016 с „ДКК“ ЕАД, съгласно решение № 189/02.07.2020 на ПАС по т.д. 136/2020, потвърдено с Определение № 129 от 25.03.2022 г. на ВКС по т.д. 1576/2020 - Бележка № 5.14.6.

г) Ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на АВИОНАМС включва Изпълнителния директор и членовете на Съвета на директорите.

За предходната 2022 г. и през отчетния период на 2023 г., АВИОНАМС се управлява, съгласно ЗПП, ТЗ и Устава на Дружеството, от тричленен Съвет на директорите, в състав:

- **Атанас Христов Тодоров** – председател на СД от 27.03.2018 г. - независим член от 10.12.2020 г.;
- **инж. Йордан Георгиев Новаков** – член на СД от 02.01.2014 г. и представляващ държавата по ЗПП от 10.12.2020 г.;
- **Людмила Тодорова Димитрова** – член на СД от 27.03.2018 г., представляваща държавата по ЗПП от 10.12.2020 г. до **06.06.2023 г.**
- **Христо Стоянов Ханджиев** – член на СД и представляващ държавата по ЗПП от **07.06.2023 г.**

За предходната 2022 г. и през отчетния период на 2023 г., Дружеството се представлява от:

- **инж. Йордан Новаков** – Изпълнителен директор на „АВИОНАМС“ АД от **02.01.2014 г.**;

Възнагражденията на ключовия управленски персонал са включени в Отчета за приходи и разходи в статия „Разходи за персонала“. Задълженията към ключовия управленски персонал са включени в балансови статии „Други задължения“ - към персонала и осигурителни задължения.

До датата на настоящия отчет - към 31.12.2023 г., Дружеството е определило и изплатило възнагражденията на СД на основание действащите Договори за възлагане на управлението, подписани съгласно решенията на ОСА от 10.12.2020 г. и 12.05.2023 г., при условията посочени в чл.56 от ППЗПП.

Съгласно решения на СД на ДКК от 27.09.2023 г. и ОСА на АВИОНАМС от **19.12.2023 г.**, възнагражденията на СД на АВИОНАМС са намалени с 50%, на основание споразумения № 1 от 12.03.2024 г. към Договорите за управление, в сила от 01.10.2023 г., оповестени като „коригиращи събития“ в Бележка 5.19 „Събития след датата на финансовия отчет“.

След извършените корекции за IV-то тримесечие, Дружеството отчита следните разходи в Отчета за приходи и разходи за периода, приключващ на 31.12.2023 г.:

в хиляди лева	за 2023 година			за 2022 година		
	Сума разходи	Изплатени суми	Задължения към 31.12.2023 г.	Сума разходи	Изплатени суми	Задължения към 31.12.2022 г.
<u>Разходи за персонала – възнаграждения на органи за управление, в т.ч.:</u>						
- за възнаграждения	260	258	2	250	229	21
<u>Разходи за осигуровки по възнаграждения на органи за управление, в т.ч.:</u>						
- на възнаграждения	18	18	-	21	19	2
Общо:	278	276	2	271	248	23

Предвид изплатените суми през м. януари 2024 г., касаещи дължими възнаграждения на СД за м. декември 2023 г. преди корекциите по споразуменията от 12.03.2024 г., в Счетоводния баланс към 31.12.2023 г. Дружеството оповестява като вземания непризнати разходи в общ размер от 22 хил.лв., в т.ч. 20 хил.лв. вземания от членовете на СД и 2 хил.лв. по разчети за социални осигуровки.

Няма други плащания извън начислените и оповестени суми, определени съгласно приложимите правила, и признати като разходи за краткосрочни доходи на ключовия управленски персонал.

5.5. Отсрочени данъци

Всички отсрочени данъчни активи (включително данъчни загуби и други данъчни кредити) са включени в баланса на Дружеството. При признаването на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще с оглед възможността дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба от основната си дейност.

Движението и балансовата стойност на признатите активи и пасиви по отсрочени данъци през представените отчетни периоди, са представени в таблицата по-долу:

в хиляди лева	за 2023 година			за 2022 година		
	Начално салдо на 1.1.2023 г.	Изменение през периода	Крайно салдо към 31.12.2023 г.	Начално салдо на 1.1.2022 г.	Изменение през периода	Крайно салдо към 31.12.2022 г.
Отсрочени данъчни пасиви	(74)	8	(66)	(80)	6	(74)
Временна разлика от амортизация - разлика м/у балансови стойности на ДА по САП и по ДАП	(74)	8	(66)	(80)	6	(74)
Отсрочени данъчни активи	330	(14)	316	335	(5)	330
Провизии за компенси- руеми отпуски	28	5	33	27	1	28
Провизии за обезщетения при пенсиониране	49	3	52	55	(6)	49
Обезценка, в т.ч.:	253	(22)	231	253	-	253
- на продукция и незавършено производство	140	-	140	140	-	140
- на разходи за ДМА по стопански начин	50	(22)	28	50	-	50
- на вземания	57	-	57	57	-	57
- на стоки	5	-	5	5	-	5
- на инвестиции	1	-	1	1	-	1
Отсрочени данъчни активи, нето:	256	(6)	250	255	1	256

5.6. Стоково-материални запаси

Отчетната стойност на стоково-материалните запаси, към датата на предходния финансов отчет за 2022 година е в общ размер от 21 838 хил.лв.

Стоково- материалните запаси, признати в баланса на Дружеството в края на текущия отчетен период – към 31.12.2023 г., могат да бъдат представени в следните основни групи:

Стоково-материални запаси (СМЗ):	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
Материали	7 176	7 006
Незавършено производство	12 140	11 726
Готова продукция и стоки, в т.ч:	2 118	3 103
- готова продукция	2 065	2 211
- стоки	53	892
Материали на път	55	3
Общо:	21 489	21 838

Материалите включват:	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
- основни материали – за услуги по ремонта на авиационна техника и за производство на МСП	6 792	6 545
- спомагателни материали	155	156
- ремонтно-монтажен инструмент /РМИ/ на склад	74	143
- резервни части за ремонт на собствени активи	68	73
- гориво-смазочни материали на склад	64	65
- други материали	23	24
Общо:	7 176	7 006

Незавършеното производство включва:	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
- в основната дейност – услуги по ремонта на авиационна техника и производство на МСП и полуфабрикати	12 150	12 675
- в спомагателни звена – изработка на ДМА, РМИ, поддръжка и ремонт на собствени активи	1 191	252
- обезценка на незавършено производство (натрупани разходи по ремонт на собствена авиационна техника в основната дейност)	(1 201)	(1 201)
Общо:	12 140	11 726

Готовата продукция и стоките включват:	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
- полуфабрикати и Материали собствено производство /МСП/ по ремонта на авиационна техника на склад	1 837	1 982
- готова продукция за продажба на склад	283	285
- обезценка на готова продукция (залежала гражданска продукция, помощни средства за хора в неравностойно положение)	(55)	(56)
- стоки за продажба на склад	103	942
- обезценка на стоки (залежали двигатели за мотокари по прекратен договор за съвместна дейност)	(50)	(50)
- бездвижена специална продукция на склад	138	138
- обезценка на бездвижената продукция (по отпаднали наряди от страна на МО)	(138)	(138)
Общо:	2 118	3 103

Всички налични към края на периода СМЗ са представени в баланса по себестойност, намалена с направените обезценки. Към датата на съставяне на настоящия отчет стоково-материални запаси не са предоставяни като обезпечение на задължения на Дружеството.

От извършения преглед на резултатите от инвентаризацията в края на 2023 г. и анализа на направените тестове за обезценка на различните групи СМЗ, ръководството на Дружеството е счело, че няма условия за обезценка до нетна реализируема стойност на останалите СМЗ, извън тези, за които по-долу е оповестена направената обезценка за съответната група материален запас.

Там където са били налице обективните условия за обезценка на СМЗ, съответно за тяхното бракуване, решението на ръководството е одобрено с протоколи от Съвета на директорите.

Изменение в обезценката на СМЗ:	Сума (в хил. лв.)	
	2023 година	2022 година
Салдо към 1 януари	1 445	1 447
Загуби от обезценки през периода	-	-
Отписана обезценка през периода	(1)	(2)
Салдо към края на периода - 31 декември:	1 444	1 445

5.7. Търговски и други вземания

Към датата на финансовия отчет търговските и други вземания на Дружеството имат следния състав:

в хиляди лева	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума на вземането	Изискуемост до 12 месеца	над 12 месеца	Сума на вземането	Изискуемост до 12 месеца	над 12 месеца
Вземания от клиенти и доставчици, в т.ч.:	1 446	1 446	-	1 303	1 303	-
- клиенти	640	640	-	240	240	-
- доставчици по аванси за СМЗ	191	191	-	116	116	-
- доставчици по аванси, извън тези за ДА и СМЗ	615	615	-	947	947	-
Коректив за обезценка на търговски вземания (от клиенти)	(237)	(237)	-	(237)	(237)	-
Общо търговски вземания, нето:	1 209	1 209	-	1 066	1 066	-
Вземания по търговски заеми	221	221	-	221	221	-
Коректив за обезценка на вземания по търговски заеми	(221)	(221)	-	(221)	(221)	-
Общо вземания по заеми, нето:	-	-	-	-	-	-
Други вземания, в т.ч.:	612	612	-	712	712	-
- данъци за възстановяване	56	56	-	76	76	-
- съдебни вземания	1	1	-	1	1	-
- присъдени вземания, вкл.:	506	506	-	506	506	-
= от свързани лица	1	1	-	1	1	-
= от КТБ АД (н)	505	505	-	392	392	-
- гаранции, депозити и др.	49	49	-	129	129	-
Коректив за обезценка на други вземания	(116)	(116)	-	(116)	(116)	-
Общо Други вземания, нето:	496	496	-	596	596	-
Общо Търговски и други вземания, нето:	1 705	1 705	-	1 662	1 662	-

Търговските и другите вземания са прегледани за индикации за обезценка. Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват.

Изменение в обезценката на търговските и други вземания:	Сума (в хил. лв.)	
	2023 година	2022 година
Салдо към 1 януари	574	574
Загуби от обезценки през периода	-	-
Отписана обезценка през периода	-	-
Салдо към края на периода - 31 декември:	574	574

5.8. Пари и парични еквиваленти

Компонентите на паричните наличности и паричните еквиваленти, представени в баланса на Дружеството, включват:

	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
Парични средства в брой, в т.ч:	56	31
- в лева BGN	2	9
- във валута EUR	41	5
- във валута USD	13	17
Парични средства в безсрочни (разплащателни) банкови сметки, в т.ч:	777	5 278
- в лева BGN	137	1 259
- във валута EUR	161	2 131
- във валута USD	479	1 888
Парични еквиваленти (ваучери за храна)	-	1
Общо, в т.ч.:	833	5 310

Притежаваните от Дружеството валутни наличности в EUR са представени в лева при фиксиран курс на БНБ 1.95583 BGN за 1 EUR.

Валутните наличности в щатски долари са представени в лева при заключителен курс на БНБ към 31.12.2023 г. - 1.76998 BGN/USD, съответно към 31.12.2022 г. - 1.83371 BGN/USD.

5.9. Разходи за бъдещи периоди

Разходите за бъдещи периоди включват:	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
- по сключени годишни застраховки на активи и застраховки на персонала	16	25
- абонаменти такси по договори за обслужване на материални и нематериални активи, както и на програмното осигуряване	6	5
Общо:	22	30

5.10. Капитал

Регистрираният капитал на „АВИОНАМС“ АД към 31.12.2023 г. възлиза на 56 469 069 лв. и е разпределен в 2 091 447 броя акции с номинална стойност 27 лв., както следва:

Акционер:	Дял от капитала %	Брой акции	Номинална стойност в лева
„ДКК“ ЕАД - София	99.97 %	2 090 729	56 449 683.00
Други 8 (осем) ЮЛ общо	0.03 %	718	19 386.00
Общо:	100 %	2 091 447	56 469 069.00

Като обезпечение на банков кредит, получен от мажоритарния собственик на капитала на Дружеството, в полза на банката-кредитор е учреден през 2020 година първи по ред залог върху притежаваните от ДКК ЕАД акции от капитала на „АВИОНАМС“ АД, който отпада през 2024 г.

5.11. Законови резерви

Движението на законовите резерви е, както следва:

	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
Законови резерви към 1 януари	734	694
Изменение през периода	64	40
Законови резерви към края на периода	798	734

На основание решение на редовното ОСА на 12.05.2023 г. за приемане на Годишния финансов отчет за 2022 година и за разпределение на печалбата за годината приключваща към 31.12.2022 г., през текущия отчетен период са заделени законови резерви в размер на 64 хил.лв., като с остатъка от печалбата е покрита загуба от минали години.

5.12. Задължения

Към датата на финансовия отчет Дружеството не отчита просрочени задължения (неспазени срокове), като задълженията имат следния състав:

	Сума (в хил. лв.)					
	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
1. Задължения към финансови предприятия	8	8	-	8	8	-
2. Получени аванси	1 182	1 182	-	3 481	3 481	-
3. Задължения към доставчици	200	200	-	52	52	-
4. Задължения към предприятия от група	12 863	424	12 439	11 152	272	10 880
5. Други задължения, в т.ч.:	874	874	-	2 133	2 133	-
а) задължения към персонала	559	559	-	496	496	-
б) осигурителни задължения	164	164	-	150	150	-
в) данъчни задължения	53	53	-	55	55	-
г) други търговски задължения	98	98	-	1 432	1 432	-
Общо задължения:	15 127	2 688	12 439	16 826	5 946	10 880

5.12.1. Задължения към финансови предприятия

	Сума (в хил. лв.)					
	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
Задължения по лизингови вноски	8	8	-	8	8	-
Общо задължения към финансови предприятия:	8	8	-	8	8	-

5.12.2. Получени аванси

в хиляди лева

Задължение към:	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
Клиенти по получени аванси в лева	-	-	-	94	94	-
Клиенти по получени аванси във валута	1 182	1 182	-	3 387	3 387	-
Общо задължения към клиенти:	1 182	1 182	-	3 481	3 481	-

5.12.3. Задължения към доставчици

в хиляди лева

Задължение към:	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
Доставчици по получени доставки в лева	54	54	-	52	52	-
Доставчици по доставки във валута	146	146	-	-	-	-
Общо задължения към доставчици:	200	200	-	52	52	-

5.12.4. Задължения към предприятия от група

в хиляди лева

Задължение към:	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
Мажоритарен акционер в т.ч.:						
- главница	11 841	-	11 841	10 500	-	10 500
- лихви	1 022	424	598	652	272	380
Общо задължения към предприятия от група:	12 863	424	12 439	11 152	272	10 880

5.12.5. Други задължения

в хиляди лева	към 31.12.2023 г.			към 31.12.2022 г.		
	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година	Сума	Изискуемост до 1 година	над 1 година
а) задължения към персонала, в т.ч.:	559	559	-	496	496	-
- възнаграждения за посл. месец	312	312	-	302	302	-
- компенсируеми отпуски, СС 19	247	247	-	194	194	-
б) осигурителни задължения, в т.ч.:	164	164	-	150	150	-
- в/у текущи възнаграждения	119	119	-	116	116	-
- в/у комп.отпуски, съгл. СС 19	45	45	-	34	34	-
в) данъчни задължения, в т.ч.:	53	53	-	55	55	-
- данъци в/у трудови доходи	49	49	-	51	51	-
- данъци към бюджета по ЗКПО	4	4	-	4	4	-
г) други търговски задължения, в т.ч.:	98	98	-	1 432	1 432	-
- по договори за цесия от 2015 г.	-	-	-	1 341	1 341	-
- по договори за търговски гаранции	78	78	-	78	78	-
- членски внос и КТД синдикати, други	20	20	-	13	13	-
Общо други задължения:	874	874	-	2 133	2 133	-

5.13. Задължения към персонала

Към датата на всеки финансов отчет Дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващи се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде заплатена като резултат от неизползваното право на отпуск. В сумата са включени приблизителната оценка на разходите за възнаграждения и на разходите за вноски по задължителното обществено осигуряване за сметка на работодателя. Съгласно СС 19 сумите се признават през отчетения период като „Разходи за персонала” в Отчета за приходите и разходите, и като „Задължения към персонала и към осигурителни институции” в Счетоводния баланс.

	Сума (в хил. лв.)	
	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
Задължения за компенсируеми отпуски към 1 януари	194	195
Признати за ползвани през периода отпуски	(152)	(158)
Начислени разходи за неползвани отпуски	205	157
Задължения за компенсируеми отпуски по СС 19 към края на периода	247	194
Задължения за осигуровки върху компенсируеми отпуски към 1 януари	34	35
Признати за ползвани през периода отпуски	(27)	(30)
Начислени разходи за осигуровки върху компенсируеми отпуски	38	29
Задължения за осигуровки върху компенсируеми отпуски по СС 19 към края на периода	45	34
Общо задължения за компенсируеми отпуски по СС 19 към края на периода	292	228

Съгласно изискванията на Кодекса на труда при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителя е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Дружеството е задължено да му изплати обезщетение в размер от две до шест брутни работни заплати по Кодекса на труда и до шест брутни работни заплати по Колективен трудов договор за продължителен стаж в дружеството.

	Сума (в хил. лв.)	
	2023 година	2022 година.
Провизии за обезщетения при пенсиониране към 1 януари	490	550
Изменение на провизията за служителите, навършващи възрастта за пенсиониране	84	67
Изплатени обезщетения на персонала през годината	(53)	(127)
Провизии за обезщетения при пенсиониране към края на периода - към 31 декември	521	490

При изчисляване на настоящата стойност на задълженията за изплащане на дефинирани доходи и свързаните с тях разходи по текущия труд стаж са спазени изискванията на СС 19 за използване на кредитния метод за прогнозираните единици.

За целите на дисконтирането е използван ефективен годишен лихвен процент **4.5 %**. Той се основава на доходността на емисиите на дългосрочните ДЦК в съответствие с препоръките на СС 19. Оценката към 31.12.2023 г. обхваща работещите в предприятието **135** лица. Следва да се има предвид, че пресметнатите задължения са за срок до **2063 г.**, когато се очаква и най-младият към 31.12.2023 г. член на персонала да се пенсионира.

Изменението през текущия отчетен период - 2023 г., на признатото в баланса задължение на предприятието за изплащане на дефинирани доходи на персонала, е както следва:

Наименование	хил.лв.	Суми при пенсиониране по възраст и стаж	Суми при пенсиониране по болест	ОБЩА СУМА
Задължение признато в баланса към 01.01.2023 г.		482	8	490
Разход, признат в отчета за приходите и разходите		77	7	84
Извършени плащания през периода		(50)	(3)	(53)
Задължение признато в баланса към 31.12.2023 г.		510	11	521

Сумите, признати в баланса на предприятието през текущия отчетен период към 31.12.2023 г., са както следва:

Наименование	хил.лв.	Суми при пенсиониране по възраст и стаж	Суми при пенсиониране по болест	ОБЩА СУМА
Настояща стойност на задължението		588	11	599
Непризната актюерска печалба (загуба)		(14)	-	(14)
Непризнат (разход) за минал стаж *		(64)	-	(64)
Задължение признато в баланса към 31.12.2023 г.		510	11	521

*) Разхода за минал стаж е във връзка с промени в чл. 222, ал. 3 на КТ от края на 2020 г. Дружеството е приело 6-год. амортизационен план за признаването му от началото на 2021 г., когато е бил 128 хил.лв.

5.14. Разходи

Категория разходи по своята същност:

	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
1. Разходи за материали	955	1 627
2. Разходи за външни услуги	1 135	5 413
3. Разходи за персонала	5 719	5 798
4. Разходи за амортизации и обезценки, в т.ч.:	191	312
- от обезценки на текущи активи	-	-
5. Други оперативни разходи, в т.ч.:	1 965	537
- балансова стойност на продадени текущи активи	1 863	79
Общо разходи за оперативната дейност:	9 965	13 687

5.14.1. Разходи за материали

Разходите за материали включват:

	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Електроенергия и вода	387	734
Основни материали за производството	370	595
Гориво-смазочни материали	99	192
Спомагателни материали, охрана на труда	67	60
Инструменти и активи под праг на същественост	18	12
Материали за ремонт на активи	5	12
Други материали	9	22
Общо разходи за материали:	955	1 627

5.14.2. Разходи за външни услуги

Разходите за външни услуги включват:

	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Транспортни и куриерски услуги	661	378
Промислени услуги за основното производство	118	4 068
Местни данъци и такси, държавни, съдебни и други	90	88
Ремонт и поддръжка на активи	88	81
Застраховки на активи, персонал и изпитвания на ЛА	70	108
Консултантски, счетоводни, правни и одитни услуги	43	278
Телефони и интернет	29	27
Наети нетекущи активи	13	15
Митнически такси и митническо агентство	5	13
Курсове и семинари за обучение на персонала	3	2
Конструкторско-технологичен съпровод на ремонта	-	332
Трудова медицина, преводни и други услуги	15	23
Общо разходи за външни услуги:	1 135	5 413

5.14.3. Разходи за персонала

а) Средносписъчен брой на персонала на трудови договори (без ДУК) и майки

Клас професии/ Категория персонал:	Средносписъчен състав (брой)	
	за 2023 година	за 2022 година
1. Ръководители (без СД по ДУК)	18.0	19.3
2. Специалисти	39.9	42.7
3. Техници и приложни специалисти	78.1	87.9
4. Помощен и административен персонал	22.2	23.2
5. Персонал, зает с търговия, услуги и охрана	26.6	26.1
7. Квалифицирани работници	30.8	31.8
8. Машинни оператори и монтажисти (и шофьори)	8.8	8.6
9. Професии неизискващи квалификация	16.0	19.0
Общо:	240.4	258.6

б) Разходи за персонала – сума, призната като разход за доходи на персонала

Разходите за персонала включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Възнаграждения, в т.ч:	4 712	4 660
- възнаграждения по трудови договори	4 075	4 082
- на членовете на органите на управление	260	250
- по извънтрудови правоотношения	74	79
- за обезщетения по КТ	67	152
- начисления за неизползван отпуск	205	157
- провизии за обезщетения при пенсиониране СС19	31	(60)
Разходи за осигуровки и социални придобивки, в т.ч:	1 007	1 138
- осигуровки по трудови договори	800	822
- за членовете на органите на управление	18	21
- за осигуровки по извънтрудови правоотношения	4	4
- за обезщетения по КТ	51	56
- осигуровки върху начисления за неизползван отпуск	38	29
- социални придобивки	96	206
Общо разходи за персонала:	5 719	5 798
от тях разходи за осигуровки свързани с пенсии	491	496

в) Списъчен брой на персонала на трудови договори и по договори за управление

В края на отчетния период – към 31.12.2023 г., списъчния състав на Дружеството е общо 242 човека, в т.ч. 3-ма по Договори за управление и контрол (ДУК) и 239 работници и служители на трудови договори, от тях 3 жени в отпуск по майчинство.

Списъчния състав на Дружеството е намален с 8 човека (с 3.2%) спрямо съпоставимия предходен отчетен период – към 31.12.2022 г., когато е общо 250 човека, в т.ч. 3-ма по ДУК и 247 работници и служители на трудови договори, от тях 2 жени в отпуск по майчинство.

Списъчен състав по категории в края на периода:	към 31.12.2023 г.	към 31.12.2022 г.
1. Ръководители (вкл. СД по ДУК)	21	22
2. Специалисти	42	42
3. Техници и приложни специалисти	75	81
4. Помощен и административен персонал	23	21
5. Персонал, зает с търговия, услуги и охрана	27	26
7. Квалифицирани работници	31	31
8. Машинни оператори и монтажисти (и шофьори)	9	8
9. Професии неизискващи квалификация	14	19
Общо:	242	250

5.14.4. Разходи за амортизации и обезценки

Разходите за амортизации и обезценки включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Разходи за амортизация на нетекущите активи	191	312
Разходи за обезценка на текущи активи	-	-
Общо разходи за амортизации и обезценки:	191	312

5.14.5. Балансова стойност на продадени активи

Балансовата стойност на продадени активи включва:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Отчетна стойност на продадени СМЗ от склад (стоки)	1 863	79
Отчетна стойност на продадени ДМА	-	-
Общо балансова стойност на продадени активи:	1 863	79

5.14.6. Други оперативни разходи

Другите оперативни разходи включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Неприсъдени разноси по съдебни спорове	-	400
Разходи за командировки	72	5
Разходи за данъци, такси и други подобни, в т.ч:	14	24
- Банкови такси по преводи и други такси	9	17
- Държавни такси	4	4
- Данък представителни и социални разходи	1	3
Дарения	8	-
Други разходи	8	29
Общо други оперативни разходи:	102	458

5.15. Финансови разходи

Финансовите разходи включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
1. Разходи за лихви по търговски заеми	556	315
2. Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове и разходи от операции с валута	271	1 346
Общо финансови разходи:	827	1 661

5.16. Данъчно облагане

Текущите и отсрочените данъци върху печалбата са определят в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство.

През текущия отчетен период на 2023 г. и за съпоставимия предходен отчетен период на 2022 г., признатите данъчни разходи/приходи в печалбата или загубата на Дружеството, са както следва:

Наименование	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Печалба/ (Загуба) преди данъчно облагане	780	715
Данъчна ставка	10%	10%
Икономия (Разход) за данъци върху дохода	(78)	(72)
<i>Данъчен ефект от:</i>		
Увеличения на резултата за данъчни цели, в т.ч.:	551	627
- текущи разходи за провизии на задължения	327	255
- годишни счетоводни разходи за амортизация	191	312
- доходи на местни ФЛ и осигуровки (чл.42, ал.1,5,8)	23	30
- други разходи непризнати за данъчни цели	10	30
Намаления на резултата за данъчни цели, в т.ч.:	(601)	(584)
- признати провизии за погасени задължения	(239)	(307)
- признати преоценки на активи минали периоди	(221)	-
- годишни данъчни амортизации	(111)	(247)
- доходи на местни ФЛ и осигуровки (чл.42, ал.1,5,8)	(30)	(26)
- други разходи признати за данъчни цели	-	(4)
Общо увеличения/намаления за данъчни цели - нетно	(50)	43
Текуща Икономия/(Разход) от данъци върху дохода	5	(4)
РАЗХОДИ ЗА ДАНЪЦИ ОТ ПЕЧАЛБАТА:	(73)	(76)
<i>Отсрочени данъчни (разходи)/приходи:</i>		
Икономия (разход) от разлики в оценка на амортизация	8	6
Икономия (разход) от изменение на провизиите	(14)	(5)
Икономия (разход) от възникване и обратно проявление на временни разлики - нетно:	(6)	1

Съответните данъчни периоди на Дружеството могат да бъдат обект на проверка от Данъчните органи до изтичането на 5 години от края на годината, в която е подадена декларация или е следвало да бъде подадена декларация, като могат да бъдат наложени допълнителни данъчни задължения, глоби, такси и лихви. На ръководството на „АВИОНАМС“ АД не са известни обстоятелства, които биха могли да доведат до възникване на допълнителни съществени задължения в тази област.

5.17. Приходи

5.17.1. Приходи от оперативна дейност

Наименование:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
1. Нетни приходи от продажби	7 088	14 166
2. Увеличение на запасите от продукция и незавършено производство	277	739
3. Разходи за придобиване на активи по стопански начин	3 691	5
4. Други приходи, в т.ч.: <i>приходи от финансираня</i>	259 25	299 257
Общо приходи от оперативна дейност:	11 315	15 209

Нетните приходи от продажби включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Приходи от продажба на продукция, в т.ч.:	844	29
- специална (авиационна) продукция	844	25
- гражданска продукция	-	4
Приходи от предоставени услуги, в т.ч.:	4 624	13 890
- ремонт на авиационна техника	2 679	7 307
- услуги свързани с ремонт на авиационна техника	1 926	6 656
- други промишлени (механични) услуги	19	17
Приходи от продажба на стоки, в т.ч.:	1 620	157
- износ	1 120	-
- вътрешен пазар	500	157
Общо нетни приходи от продажби:	7 088	14 166
в т.ч. износ на продукция, услуги и стоки	6 396	14 089
общо продажби на вътрешния пазар	692	77

Другите приходи от оперативната дейност включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
Финансираня - компенсации по ПМС № 739	25	257
Възстановени обезценки на разходи за придобиване на активи по стопански начин	219	-
Други приходи, в т.ч.:	15	42
- услуги по общодържавни дейности	13	10
- активи 2 употреба, излишъци, отписани задължения	2	15
- наеми, присъдени лихви, такси, възнаграждения и др.	-	17
Общо други приходи от дейността:	259	299

5.17.2. Финансови приходи

Финансовите приходи включват:	Сума (в хил. лв.)	
	за 2023 година	за 2022 година
1. Приходи от лихви върху пари и еквиваленти	2	-
2. Положителни разлики от промяна на валутни курсове	255	854
Общо финансови приходи:	257	854

5.18. Провизии, условни задължения и условни активи

Дружеството има поети ангажименти, от които произтичат условни задължения към ДА „Държавен резерв и Военновременни запаси“ по договор за съхранение, приходите от който са оповестени като „други приходи“, статия „приходи от общодържавни дейности“. Не са възникнали и не се очаква да възникнат условни пасиви за „АВИОНАМС“ АД по отношение на дъщерните дружества. Към Дружеството не са предявявани гаранционни искиове.

Към 31.12.2023 г. няма издадени банкови гаранции от Дружеството, свързани с изпълнение на търговски договори. В полза на контрагент по договор по ЗОП, АВИОНАМС е внесло **парична гаранция** в общ размер от **14 100 лв.**, оповестено в Други вземания - Бележка № 5.7.

През предходната 2022 г. Дружеството е било страна по съдебен спор (ответник и ищец) свързани с търговски дела. На 07.07.2021 г. с Решение № 421 Софийски Апелативен Съд - 6 състав, отменя обжалваното от „АВИОНАМС“ АД решение № 541/09.04.2020 г. на СГС по т.д. № 1537/2017 г., с което са уважени искиове от синдиците на „КТБ“ АД (н) към Дружеството. Със същото решение САС отхвърля предявените от синдиците искиове към Дружеството и осъжда „КТБ“ АД (н) да заплати на основание чл.78, ал.3 от ГПК дължимите държавни такси и разноските на АВИОНАМС по делото. С Определение № 50048 от 07.02.2023 г. ВКС не допуска касационното обжалване, с което се отменя решението на СГС по посоченото по-горе търговско дело, като осъжда „КТБ“ АД (н) да заплати разноските на „АВИОНАМС“ АД с балансова стойност в размер на **392 142.50 лв.** Вземанията от „КТБ“ АД (н) са рекласифицирани в присъдени вземания, оповестено в Други вземания - Бележка № 5.7.

Потенциалните рискове за Дружеството (посочени и в Бележка № 4.24) включват инфлационните процеси и влиянието на военния конфликт в Украйна от 24.02.2022 г. в световен и вътрешно политически аспект, реализираните загуби и пропуснати ползи от нееднозначното тълкуване на митническите режими от Агенция митници относно наложените санкции, и не на последно място - тенденцията за реализиране на значителни загуби от поддържане на производствени мощности, свързани с Военновременни задължения на „АВИОНАМС“ АД - неактуални от 2008 г. и към момента.

На основание структурно определящото място на Пловдивския авиоремонтен завод в областта на авиационната индустрия в България, вкл. в качеството му на стратегически обект от значение за националната сигурност, все по-голямо значение за бъдещото му развитие придобива признаването от страна и на Българските държавни институции на „АВИОНАМС“ АД като част от националните стратегически мощности за поддържане на авиационната техника.

На основание Приложение № 1 към приетата в края на 2022 г. Политика на държавата, „АВИОНАМС“ АД е публично предприятие от групата „А2, **но до момента не са му възлагани цели на публичната политика** в изпълнение на чл.7, ал.1 от ЗПП, и Дружеството **не е получавало и не отчита финансиране от бюджета** за покриване на разходи съгласно чл.7, ал. 3 от ЗПП. За да бъдат минимизирани потенциалните рискове пред бъдещата дейност на Дружеството, посочени в бележките към предходния Годишен отчет за 2022 г., е необходимо да бъдат взети решенията от страна на институциите по ЗПП, очаквани от 2020 г. до настоящия момент, с които решения еднозначно да бъдат определени стратегическите цели на публичната политика на държавата спрямо „АВИОНАМС“ АД.

Към датата на съставяне на настоящия финансов отчет, Дружеството няма утвърдена от ОСА Бизнес-програма независимо, че такава е актуализирана и представяна ежегодно от СД на АВИОНАМС за одобрение от органа представляващ държавата в ОСА в лицето на СД на ДКК, съгласно ЗПП. С решение от 29.12.2023 г., органа представляващ държавата в капитала на АВИОНАМС в лицето на СД на ДКК, не приема представената на 15.10.2023 г. Бизнес програма за периода 2024-2026 година, като я връща за коригиране и актуализиране в съответствие с Методиката за оценка изпълнението на одобрените Бизнес програми на публичните предприятия, приета с ПМС № 309 от 15.12.2023 г. на основание чл.17 от ППЗПП.

Към настоящия момент не са известни други съществени рискове, които биха наложили признаване на разходи и задължения в **Годишния финансов отчет към 31.12.2023 г.**

5.19. Събития, настъпили след датата на финансовия отчет

На 15.01.2024 г. в МИИ са представени актуализирани финансово-икономически разчети относно очакваното решение на Министерския съвет за финансиране на Дружеството по Закона за публичните предприятия, но към момента не е налична информация по този съществен въпрос.

С решение от **12.03.2024 г.** ОСА на АВИОНАМС отменя решението си от 19.12.2023 г. и намалява с 30% стойностите на балните единици, определени по реда на чл.56, ал.3 и ал.4 от ППЗПП. Към момента на изготвяне на настоящия отчет, на основание приетото решение от ОСА на 12.03.2024 г. са подписани споразумения № 2 към Договорите за управление със СД, в сила от 01.01.2024 г.

На основание решение на СД на ДКК от 12.01.2024 г. и искане от страна на мажоритарния акционер от 15.01.2024 г., към датата на настоящия финансов отчет за 2023 година, на 18.01.2024 г. Дружеството е представило на ДКК коригирана Бизнес програма за периода 2024-2026 година с актуализирани данни за базовата 2023 година, изготвена съгласно действащите Правила за одобряване, актуализиране и отчитане на Бизнес-програмите на дъщерните търговски дружества от групата ДКК.

На свое заседание, проведено на 02.02.2024 г., СД на ДКК приема „реалистичния вариант“ на представения проект на Бизнес програмата за периода 2024-2026 г., и на основание чл.223 от ТЗ в ТРРЮЛНЦ на 20.02.2024 г. е обявена Покана за извънредно ОСА на АВИОНАМС, насрочено за 22.03.2024 г.

На основание положително решение на извънредното ОСА, Дружеството ще предостави одобрената Бизнес програмата на АВИОНАМС за периода 2024-2026 г. на АППК за последващо отчитане и контрол съгласно ППЗПП.

Не са възникнали други коригиращи събития или съществени некоригиращи събития между датата на финансовия отчет и датата на подписването му, които да оказват влияние на информацията представена в този финансов отчет, и които да налагат допълнителни оповестявания в **Годишния финансов отчет на Дружеството за периода, приключващ на 31 декември 2023 година.**

5.20. Одобрение на Годишния финансов отчет

Годишният финансов отчет на „АВИОНАМС“ АД за 2023 г. (включително сравнителната информация) е разгледан и одобрен от Съвета на директорите на Дружеството на свое заседание, проведено на 22.03. 2024 г., и е приет с Протокол № 101 от 22.03. 2024 г.

22.03.2024 г.

гр. Пловдив

Съставител:

Сийка Андреева - Главен счетоводител

Ръководител:

инж. Йордан Новаков - Изпълнителен директор